

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนชุมชนมหาชัย

นางสาวตรุณี ล้อมในเมือง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

กรณี ส้อมในเมือง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนชุมชนมหาชัย

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ

การประเมินโครงการของกองทุนชุมชนมหาชัย ซึ่งเป็นชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ในการประเมินเพื่อ ศึกษาความเข้มแข็งของชุมชน การดำเนินงานของกองทุนชุมชนมหาชัยในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งมีวิธีการ ดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบของซีพี (CIPP MODEL) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน โครงการกองทุนชุมชนมหาชัย ในส่วนของการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบรายงาน (บร.)1-12 ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธา กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นผู้ออกแบบเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนมหาชัย สำหรับกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน คือ ประชาชน, สมาชิกของกองทุนและคณะกรรมการกองทุนชุมชน มหาชัย

ผลจากการประเมินโครงการสรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานของกองทุนชุมชนมหาชัย บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในบางกรณี เช่น การ บริหารจัดการ ในเรื่องเอกสารจะมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ แต่เรื่องการพิจารณาอนุมัติผู้ที่จะ เห็นแก่เครือข่ายเป็นส่วนใหญ่ จึงส่งผลให้ความเข้มแข็งของชุมชนมหาชัยลดลงตามไปด้วย ทาง ด้านเศรษฐกิจมีเงินหมุนเวียนในชุมชนมากขึ้น

โดยภาพรวมของกองทุนชุมชนมหาชัยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมและขัดขวางการเติบโต ของกองทุนชุมชนมหาชัย ซึ่งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการคิด หาแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหา ที่จะทำให้การดำเนินการของกองทุนชุมชนมหาชัย บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์อันแท้จริงที่จะเกิดขึ้น ส่งผลถึงประชาชนภายใน ชุมชนมหาชัย อีกทั้งยังเป็นการช่วยพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา *ดร.ณี ส้อมในเมือง*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[ลายมือ]*

ลายมือชื่ออาจารย์ปรึกษาร่วม *[ลายมือ]*

หน้าอนุมัติ

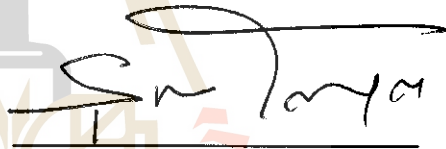
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ)

กรรมการสอบ

(.....
.....
.....)

(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาจัดการและการประเมินโครงการ

(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
วันที่.....เดือน 7 ปี.ศ. 2545 พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คุณสุเทพ โล่ห์หยุด, ร.ท.นพดล วันเปลี่ยนสี อาจารย์นิเทศก์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คุณสุพิศ โล่ห์สุวรรณ เจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครนครราชสีมา ที่ให้ข้อมูลและคำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่
- ประธานกองทุนและคณะกรรมการกองทุนชุมชนพานิชเจริญ, วัดทุ่งสว่าง ทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ในเรื่องการทำประชาคมระดับตำบลทั้ง 2 ครั้ง
- ประธานกองทุน, คณะกรรมการกองทุนและประชาชนชุมชนมหาชัยทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ในเรื่องการให้ข้อมูลต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษา เป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ประเมินประสบความสำเร็จในชีวิต

ครุณี ล้อมในเมือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอนุมัติ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
กรอบความคิดทางทฤษฎี	2
วิธีดำเนินการ	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 ปรัชศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544	5
แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	11
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	16
การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	18
หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล	20
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	23
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
วิธีการประเมินโครงการ	25
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ	28
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
ผลการประเมินบริบทชุมชน	38
ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	56
ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้	58
สรุปบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	59
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุป	68
อภิปรายผล	69
ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ	69
ข้อเสนอแนะ	70
ความเข้มแข็งของชุมชนมหาชัย	71
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	73

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ	21
3.1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสต๊อฟเฟิลบีม	28
3.2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	30
4.1 กราฟแสดงจำนวนประชากรแยกตามอายุ (คน)	53
4.2 กราฟแสดงรายได้ประชากร/ครัวเรือน/ปี	54
4.3 ขั้นตอนการชำระเงินยืมสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	62
ภาคผนวกที่ ก ผังแสดงคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัย	74

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ประเภทกิจกรรมการให้กู้ยืม	14
4.1 เปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี 2544 กับ ปี 2543 เป็นรายภาค	46
4.2 เปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี 2544 กับ ปี 2543 จำแนกตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน	47
4.3 ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน	49
4.4 แสดงจำนวนประชากรชุมชนมหาชัย	52
4.5 แสดงจำนวนรายได้ของประชาชนแต่ละครัวเรือน	53
4.6 เกษตรกรรม	54
4.7 การแพทย์แผนไทย	55
4.8 กองทุนและธุรกิจชุมชน	55
4.9 โภชนาการ	55
4.10 โครงสร้างพื้นฐาน	56
4.11 ประเภทของผู้กู้	59
4.12 รายชื่อคณะกรรมการกองทุน	61

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา ในปัจจุบันได้เผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและความยากจนของประชาชนทั้งในชนบทและเขตชุมชนเมืองรัฐบาลจึงกำหนดนโยบายเร่งด่วนขึ้น 3 ข้อ ซึ่งการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็เป็นโครงการหลักที่รัฐบาลใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ช่วยลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน (อุตสาหกรรมสาร, 2544 : 45) หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคมและเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุ ฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน (คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ, 2545 : 1)

“ชุมชนมหาชัย” เป็นชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครราชสีมา ได้มีการจัดประชุมขึ้นเพื่อกำหนดวิธีคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัย เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2544 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม 256 คน รวม 330 คน และได้ทำการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัยทั้งหมด 15 คน หญิง 8 คน และชาย 7 คน ซึ่งทางชุมชนมหาชัยได้ยื่นขอขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้รับโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารออมสินสาขาจอมพล เลขที่บัญชี 06-4317-20-057031-4 จำนวน 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 ดังนั้นเมื่อชุมชนมหาชัยได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนและได้รับการจัดสรรเงินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางชุมชนมหาชัยได้จัดสรรเงินและปล่อยกู้สำหรับสมาชิกในชุมชนมหาชัยที่เสนอโครงการขอกู้ โดยพิจารณาตามระเบียบของกองทุนชุมชนมหาชัยเป็นหลัก เพื่อเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนชุมชนมหาชัยทางรัฐบาลต้องการทราบข้อมูลในพื้นที่ สถานะของกองทุน ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกองทุนชุมชนมหาชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา แล้วสรุปวิเคราะห์ข้อมูลเขียนเป็นรายงานในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report)

1.2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1.2.1 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการบริหารจัดการกองทุนชุมชนมหาชัย

1.2.2 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในทัศนคติของประชาชนในชุมชนมหาชัย

1.2.3 เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการดำเนินการจัดการกองทุนชุมชนมหาชัย

1.2.4 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในระดับตำบล จนถึงระดับประเทศ

1.3 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนมหาชัย

2 ทฤษฎี คือ

1.3.1 แนวความคิดตามแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ชิพป์ โมเดล (CIPP Model) รูปแบบของการประเมินแบบชิพป์ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน อักษรย่อดังกล่าวมีความหมาย (สารนิพนธ์, 2545 : 20) ดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

1.3.2 ทฤษฎีระบบ (System Theory) คือแนวคิดที่เชื่อว่าเอกภพแห่งนี้เป็นหนึ่งในหน่วยระบบ ซึ่งมีคุณสมบัติประการต่างๆ ยกเว้นบางประการที่ยังไม่อาจรู้ได้ เพราะเอกภพเป็นหน่วยระบบที่ใหญ่โตเกินกว่าที่เราจะสังเกตและพิสูจน์ได้ครบถ้วน (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 33-34)

แนวคิดทฤษฎีระบบเป็นแนวคิดที่เหมาะสมในการประเมินผลตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพราะเป็นการศึกษาและมองภาพชุมชนท้องถิ่นอย่างองค์รวมและเป็นระบบ ที่ประกอบด้วยหน่วยขององค์การหรือหน่วยเปลี่ยนแปลงซึ่งในที่นี้คือ ชุมชนท้องถิ่น หน่วยปัจจัยนำเข้า หน่วยนำออกผลผลิต และหน่วยผู้ใช้ผลผลิตซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมองค์การที่เรียกว่า “บริบท” (Context) (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 33-34)

1.4 วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด และจัดเตรียมรูปแบบเอกสารที่จะทำการเก็บข้อมูลทั้งหมด เพื่อลงพื้นที่ปฏิบัติงานที่กองทุนชุมชนหาชัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการณ์ของกองทุนชุมชนหาชัยโดยรวม

ขั้นตอนที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนชุมชนหาชัย และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปร ที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 จัดเก็บข้อมูลจากเอกสารที่จัดเตรียมทั้งข้อมูลแบบปฐมภูมิ และทุติยภูมิ จากประชาชนและสถาบันการศึกษาในชุมชนหาชัย

ขั้นตอนที่ 5 สรุปข้อมูลจากเอกสารที่ได้จาก การสอบถาม สัมภาษณ์จากประชาชนและสถาบันการศึกษาในชุมชนหาชัย แล้วทำการวิเคราะห์ประเมินจากเอกสาร

ขั้นตอนที่ 6 รวบรวมข้อมูลทั้งหมด พร้อมจัดทำเป็น “สารนิพนธ์”

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1.5.1 ได้ทราบถึงความก้าวหน้าในการบริหารจัดการกองทุนชุมชนหาชัย

1.5.2 ได้ทราบความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชนหาชัย และแนวทางวัดความสำเร็จในการพัฒนาต่างๆ ระดับชุมชน

1.5.3 ได้ทราบถึงอุปสรรคทั้งทางด้านบวก และทางด้านลบที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการจัดการกองทุนชุมชนหาชัย

1.5.4 สามารถทำรูปแบบ วิธีการศึกษาที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระดับตำบล จนถึงระดับประเทศ

บทที่ 2

ปฏิสน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (อ้อยทิพย์, 2544)

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภา มี 3 ข้อ คือ

2.1.1.1 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.1.2 30 บาท รักษาทุกโรค

2.1.1.3 พักหนี้เกษตรกร

ซึ่งการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็เป็น โครงการหลักและเร่งด่วนตาม นโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็น รูปธรรมให้ผลชัดเจนรวดเร็ว ช่วยลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ ประชาชนในชุมชน โดยที่ทางรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม อีกทั้งประชาชนยังมีโอกาสใช้ภูมิ ปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจให้ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหาราย ได้

2.1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.1.2.1 ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.2.2 การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน

2.1.2.3 การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการ

พัฒนา

2.1.2.4 การติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชน -

เมือง

2.1.2.5 เสริมสร้างการเป็นชุมชนและท้องถิ่น

2.1.2.6 เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน

2.1.2.7 เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และ

ประชาสังคม

2.1.2.8 กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2.1.2.9 การติดตามผลและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

2.1.3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2.1.3.2 ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหาร การเงินทุนของตนเอง

2.1.3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองใน การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพของตัวเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.3.4 เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริม สร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม

2.1.3.5 เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมและสังคม

2.1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี, 2544) ระเบียบที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

2.1.4.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2.1.4.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมี ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้ มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนงาน นโยบายและแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11

(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น ต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้ในระเบียบ หรือ ซึ่งขัดหรือแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านอีกทั้งชุมชนเมืองตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล ในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้(3)

หมวด 1

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง

คณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการนายกรัชมมนตรี เป็นกรรมการ และเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 8.1 ตาย
- 8.2 ลาออก
- 8.3 เป็นบุคคลล้มละลาย
- 8.4 คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 8.5 เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 8.6 ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 10.1 กำหนดนโยบายการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 10.2 กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 10.3 จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 10.4 กำหนดแผนงาน และออกระเบียบข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน
- 10.5 ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 10.6 ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- 10.7 แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 10.8 ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้
- 10.9 เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการหรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงานหรือลูกจ้างรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- 10.10 รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุม และวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุม และค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี(4)

หมวด 2

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใน
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 14.1 ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 14.2 ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะกรรมการ
- 14.3 ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- 14.4 ประหาสัมพันธไมตรีให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- 14.5 ดำเนินการและประสานงานส่วนราชการและองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
- 14.6 จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 14.7 พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- 14.8 ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 14.9 ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 14.10 รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 14.11 ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย(5)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน

(1) คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี หน้าที่ 1 – 3

(2) ระเบียบกองทุนหมู่บ้านชุมชนมหัชย์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

(3)(4)(5) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 หน้าที่ 1 – 6

(6) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 หน้าที่ 7

2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนตามจะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการ จัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวคือ

2.3.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมียุทธศาสตร์สามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

2.3.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุมวันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นตามข้อ 1 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการ จัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

- เป็นผู้ที่อยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นกรรมการกองทุน
- เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบูรณ์

- ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน และยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย

- ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- ไม่เคยได้รับโทษจำคุกเว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
- ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำ

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก

- ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือ

มติของสมาชิก

2.4 การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

2.4.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชนมหาลัย

- 2.4.1.1 จำนวนประชากรในชุมชนมหาลัยทั้งหมด 1,650 คน
- 2.4.1.2 จำนวนหลังคาเรือน 330 หลังคาเรือน
- 2.4.1.3 อาชีพของประชากรในชุมชนมหาลัยประกอบด้วยเกษตรกรรม, ค้าขาย,

บริการต่างๆ และ หอพัก

2.4.1.4 ผลผลิตของประชากรในชุมชนมหาลัย เป็นผลผลิตทางด้านเกษตรกรรม เช่น ผัก, ไข่, ปลา และไก่

2.4.1.5 รายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชน คือ 48,000 บาท/ครัวเรือน/ปี

2.4.2 คณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาลัย

2.4.2.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุม เพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาลัย 256 ครัวเรือน

2.4.2.2 วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนชุมชนมหาลัย

2.4.4.5 หมู่บ้าน / ชุมชน มีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนาหมู่บ้าน / ชุมชน หรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน / ชุมชน คือ เครือข่าย อสม.เขตเมือง

2.4.5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.4.5.1 วิธีการในการบริหารเงินกองทุนชุมชนมหาชัยให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง

2.4.5.1.1 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกให้ทั่วทั้งชุมชน

2.4.5.1.2 พยายามกระจายการกู้เป็นกลุ่มอาชีพ, คุ้ม

2.4.5.1.3 การสนับสนุนเงินกู้ให้ครอบคลุมอาชีพ สวัสดิการทุกประเภท คือ

2.4.5.1.3.1 พัฒนาอาชีพเดิม เช่น อาชีพเกษตรกรรม, อาชีพค้าขาย และอาชีพด้านบริการ

2.4.5.1.3.2 สร้างอาชีพใหม่ เช่น การผลิตน้ำดื่มเพื่อสุขภาพ และธุรกิจ-อิสระ

2.4.5.1.3.3 ลดรายจ่าย

2.4.5.1.3.4 สร้างหรือเพิ่มรายได้

2.4.5.1.3.5 สวัสดิการต่างๆ ในชุมชน เช่นบรรเทาเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน

ชุมชนมหาชัยจะให้การสนับสนุนเงินกู้ในประเภท พัฒนาอาชีพ , สร้างอาชีพใหม่ และสวัสดิการต่างๆในชุมชนเท่านั้น ส่วนในเรื่องลดรายจ่ายและสร้างหรือเพิ่มรายได้ ไม่ระบุให้กู้ยืม

2.4.5.2 วิธีการในการบริหารเงินกองทุนชุมชนมหาชัยให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

2.4.5.2.1 กำหนดให้ผู้กู้ต้องส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยทุกเดือนหรือทุกงวดให้ครบใน 1 ปี

2.4.5.2.2 พิจารณาเงินกู้โดยพิจารณาถึงหลักความเป็นไปได้ สามารถคืนทุนได้ตามกำหนด เกิดอาชีพ

2.4.5.2.3 มีการฝากสัจจะ, หุ้นทุกเดือน เพื่อเพิ่มขนาดของกองทุนด้วย

2.4.5.3 กองทุนชุมชนมหาชัยจะให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมอะไรบ้าง

ตารางที่ 2.1 ประเภทกิจกรรมการให้กู้ยืม

ลำดับ ที่	กิจกรรมให้กู้ยืม	วงเงินกู้ยืม (บาท)	อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละ/ปี)	ระยะเวลา ชำระคืน (ปี)	ข้อกำหนดหรือเงื่อนไข สำคัญ
1	การพัฒนาอาชีพ กลุ่มเกษตรกร (ปลอดสารพิษ)	400,000	12	1	กู้เป็นกลุ่มกลุ่มละ 6 คน ผู้ค้ำประกัน 5 คน วงเงินไม่เกิน 50,000 บาท
2	กลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มพ่อค้า แม่ค้า	150,000	12	1	กู้เป็นกลุ่มกลุ่มละ 6 คน ผู้ ค้ำประกัน 5 คน วงเงินไม่เกิน 50,000 บาท
3	การพัฒนาอาชีพ กลุ่มขายบริการ (เสริม สวย, ซักรีด)	100,000	12	1	กู้เป็นกลุ่มกลุ่มละ 6 คน ผู้ค้ำประกัน 5 คน วงเงินไม่เกิน 50,000 บาท
4	การสร้างงานอาชีพ ใหม่ (กลุ่มผลิตน้ำดื่ม)	175,000	12	1	กู้เป็นกลุ่มกลุ่มละ 6 คน ผู้ค้ำประกัน 5 คน วงเงินไม่เกิน 50,000 บาท
5	การสร้างงานสร้าง อาชีพใหม่ (ธุรกิจ อิสระต่างๆ)	150,000	12	1	กู้เป็นกลุ่มกลุ่มละ 6 คน ผู้ค้ำประกัน 5 คน วงเงินไม่เกิน 50,000 บาท
6	บรรเทาเหตุฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน	25,000	12	1	กู้เป็นกลุ่มไม่ระบุจำนวน ผู้ค้ำประกัน 2 คน วงเงินไม่เกิน 5,000 บาท

2.4.5.4 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้

2.4.5.4.1 สมาชิกที่ขอกู้จะต้องจัดทำโครงการขอกู้เป็นกลุ่มๆละ 5 คน โดยระบุ
วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน

2.4.5.4.2 ดูประวัติสมาชิกผู้กู้จากกลุ่มกองทุนต่างๆที่เกิดในชุมชน เช่น กองทุน
เกษตร

2.4.5.4.3 พิจารณาโครงการจะต้องเป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างอาชีพใหม่ เพิ่มรายได้ เป็นไปได้ สามารถคืนทุนได้

2.4.5.4.4 พิจารณาความสมบูรณ์ของสัญญา

2.4.5.4.5 มีความร่วมมือในกิจกรรม พัฒนาชุมชน

2.4.5.4.6 พิจารณาความมีสำจะ ชื่อสัตย์

2.4.5.5 วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้

2.4.5.5.1 มีสัญญาเงินกู้

2.4.5.5.2 มีทะเบียนคุมผู้กู้

2.4.5.5.3 ติดตามผลการใช้เงินกู้

2.4.5.5.4 ผู้กู้ไม่ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยตามกำหนดต้องเสียค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.50 บาท/วันของยอดเงินกู้

2.4.5.5.5 ผู้กู้ไม่ส่งเงินต้นและดอกเบี้ย 2 เดือนติดต่อกันจะทำหนังสือเตือนถึงผู้กู้ ผู้ค้ำประกัน ผู้รับรอง

2.4.5.5.6 หากผู้กู้ยังไม่ติดต่อชำระขอผ่อนผันภายใน 30 วัน กองทุนจะประกาศออกหออกระจ่ายข่าว

2.4.5.5.7 หากผู้กู้ยังไม่มาชำระหลังออกหออกระจ่ายข่าว 7 วัน ผู้ค้ำประกัน 5 คน ต้องรับผิดชอบการชำระหนี้ร่วมกัน

2.4.5.5.8 ผู้กู้ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อ 2.4.5.5.4, 2.4.5.5.5, 2.4.5.5.6, 2.4.5.5.7 จะถูกตัดสิทธิต่างๆจากกองทุนเป็นระยะเวลา 1 ปี

2.4.5.6 วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้ประกอบด้วย

2.4.5.6.1 คุณสมบัติของผู้กู้ต้องเป็นสมาชิกของกองทุน มีความชื่อสัตย์ ขยันไม่ติดการพนัน

2.4.5.6.2 การขอกู้พัฒนาอาชีพ, สร้างงาน, สร้างหรือเพิ่มรายได้, ลดรายจ่าย การยื่นขอกู้เป็นกลุ่มมีผู้ค้ำประกัน 5 คน

2.4.5.6.3 การขอกู้เหตุบรรเทาฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนต้องมีผู้ค้ำประกัน 2 คน

2.4.5.6.4 ผู้กู้ต้องมาชำระค่าหุ้นสำจะหรือเงินกู้ด้วยตนเอง

2.4.5.6.5 ผู้กู้ต้องประกันความเสี่ยงของตนโดยการประกันชีวิตหรือฌาปนกิจ

2.4.5.7 วิธีการแก้ปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา

2.4.5.7.1 ขาดส่ง 2 เดือนติดต่อกันแจ้งโดยวาจาต่อผู้กู้และผู้ค้ำประกัน

2.4.5.7.2 มีมาตรการปรับร้อยละ 0.50 บาท/วัน

2.4.5.7.3 ครบ 3 เดือนติดต่อกันแจ้งเป็นหนังสือต่อผู้กู้, ผู้ค้ำประกันและผู้รับรอง
ร่วมรับผิดชอบหนี้สินของผู้กู้ที่ค้าง

2.4.5.7.4 ไม่ติดต่อกองทุนภายใน 15 วันประกาศออกหออกระจายข่าวและติดต่อ
ให้ผู้ค้ำประกันผู้รับรองชำระแทน

2.4.5.7.5 เมื่อชำระหมดถูกตัดสิทธิการใช้บริการ 1 ปี นับจากวันที่ชำระหมด

2.4.5.8 แนวทางในการบริหารกองทุนชุมชนมหาชัย ในด้านการสวัสดิการให้แก่ประชา
ชนในชุมชน

2.4.5.8.1 ปันผลค่าหุ้นร้อยละสิบ

2.4.5.8.2 ประกันความเสี่ยงร้อยละยี่สิบห้า

2.4.5.8.3 เงินเฉลี่ยคืนให้ผู้กู้ร้อยละห้า

2.4.5.8.4 ตอบแทนคณะกรรมการกองทุนร้อยละสิบ

2.4.5.8.5 ทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพร้อยละสิบ

2.4.5.8.6 สมทบกองทุนร้อยละสิบ

2.4.5.8.7 สวัสดิการให้แก่ชุมชนร้อยละห้า

2.4.5.8.8 สาธารณประโยชน์ของชุมชนร้อยละสิบ

2.4.5.8.9 ตามที่คณะกรรมการเห็นควรร้อยละห้า

2.4.5.9 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในการบริหารกองทุนชุมชนมหาชัย

2.4.5.9.1 ควรเน้นวัตถุประสงค์ในการพัฒนาอาชีพในชุมชน

2.4.5.9.2 ควรส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มในชุมชน ฝึกการทำงานร่วมกัน

2.4.5.9.3 ควรมีการเพิ่มวงเงินกองทุนให้สำหรับกองทุนที่เข้มแข็ง บริหารงาน

ดี มีกลุ่มอาชีพใหม่ อาชีพยั่งยืน สมาชิกมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์

2.4.5.10 การประเมินความพร้อมในชุมชนมหาชัยมั่นใจว่าชุมชนมหาชัยมีความพร้อม
รับการสนับสนุนเงินจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัย มีดังต่อไปนี้

2.5.1 ที่ตั้งของกองทุนชุมชน เลขที่ 156 ซอย 2 ถ.มหาชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

2.5.2 วัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

และเงินรับฝาก

2.5.2.1 เป็นแหล่งเงินหมุนเวียนให้กับสมาชิก

2.5.2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ

2.5.2.3 เพื่อให้บริหารเงินกู้แก่สมาชิก

2.5.2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ

- ซื่อสัตย์
- ไม่เห็นแก่ตัว
- ไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
- รู้รักสามัคคี

2.5.2.5 เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ

- เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
- เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
- เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
- เป็นคนเก่ง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน

2.5.3 แหล่งที่มาของกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วยเงินทรัพย์สินดังนี้

2.5.3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล 1 ล้านบาท

2.5.3.2 เงินกู้ยืม

2.5.3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน

2.5.3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

2.5.3.5 เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก

2.5.3.6 เงินค่าหุ้น

2.5.3.7 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

2.5.3.8 เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือ

ภาระติดพันอื่นๆ

2.5.4 คุณสมบัติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.5.4.1 เป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในชุมชนมหาชัยเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน

2.5.4.2 เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน

2.5.4.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติต่อระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

2.5.4.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ให้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

2.5.4.5 อุดหนุน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

2.5.4.6 มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของ

จำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

2.5.5 การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.5.5.1 ยื่นคำขอเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

2.5.5.2 ผู้ที่มีคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกสามารถยื่นคำจ้างงาน หรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของสมาชิก

2.5.5.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก

โดยชอบธรรม

2.5.6 การพ้นสภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.5.6.1 ตาย

2.5.6.2 ลาออกหรือได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

2.5.6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

2.5.6.4 ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ที่เข้าร่วม

ประชุม

2.5.6.5 จงใจฝ่าฝืนระเบียบกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

2.5.6.6 จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

2.5.6.7 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

2.5.6.8 มีคุณสมบัติไม่ตรงตาม ระเบียบข้อบังคับของผู้ที่จะเข้าเป็นสมาชิก

2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.6.1 สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2.6.2 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายใดรายหนึ่งไม่เกินจำนวนเงินสองหมื่นบาทในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนเงินห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

2.6.3 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2.6.4 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณ และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

2.6.5 การกำหนดระยะเวลาในการชำระเงินกู้คืน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระเงินต้นคืนพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

2.6.6 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญาผู้ยืมเงินให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

2.6.7 ในกรณีที่ผู้กู้ไม่ได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

กองทุนชุมชนมหาชัยมีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ มีดังนี้

- ความจำเป็นของบุคคล
- เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง
- พิจารณาโครงการของบุคคลที่ขอกู้
- พิจารณาคูสมบัติของผู้กู้ ตามหัวข้อ 2.5.4

2.7 หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพชีพอิมเดล

2.7.1 รูปแบบการประเมินแบบชีพชีพอิมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2544) ได้สรุปรูปแบบการประเมินแบบชีพชีพอิมเดล ในหนังสือรวมบทความการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221-324)] ดังนี้

แบบจำลองชีพชีพอิมเดลเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่แบบจำลอง CIPP ประเมินด้านต่างๆ ดังนี้

2.7.1.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.7.1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่วางไว้ประเมินในด้านต่างๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- การได้รับความช่วยเหลือด้านต่างๆซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินต่อไป

ได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือเวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้นโดยประเมินอัตราค่าล่วงเวลา งบประมาณ วิธีการภายในโครงการเท่านั้น รูปแบบคำถาม เช่น แผนงานที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะดำเนินการกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร

2.7.1.3 การประเมินกระบวนการ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

- เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามที่ขั้นตอนที่วางไว้

- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจ วางแผนงาน
- เพื่อเป็นการสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่างคือ

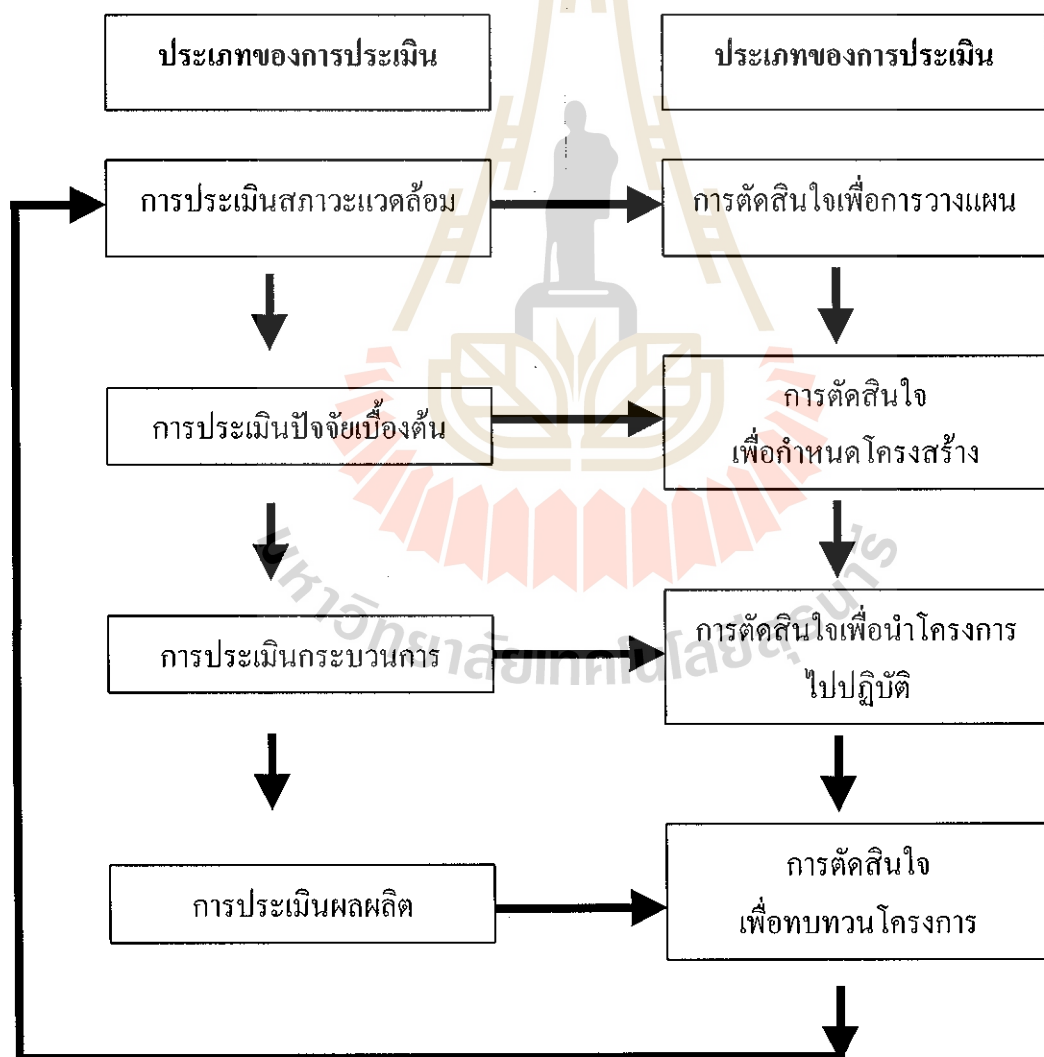
- การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
- เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างนักประเมินโครงการ และ

บุคลากรในโครงการ หรือในแผนงานเอง

- การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจ การทำตามกระบวนการ จำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับโดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าทำอย่างไร โครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด การประเมินกระบวนการในข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้าการปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหาและบันทึกกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการ

2.7.1.4 การประเมินผลผลิต เพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้นแต่ยังมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

**แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจ
และประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมิที่ 2.1**

แผนภูมิที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ

2.7.2 รูปแบบการประเมินแบบซิปป์โมเดล

อุดม จำรัสพันธุ์และคณะ (2545 : 90 – 91) ได้สรุป " รูปแบบการประเมินแบบซิปป์โมเดล " ในหนังสือคู่มือวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา ดังนี้

รูปแบบการประเมินแบบซิปป์โมเดล ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษ ตัวแรกของประเด็นที่จะประเมินซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.7.2.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการประเมิน โครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และ ความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2.7.2.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และรวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนิน โครงการ

2.7.2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินการ ช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

2.7.2.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการรวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการ ขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

- การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนกดำเนินการ
- การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ
- การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
- การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูล

2.8 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาคม โดยเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่ายและบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนอีกครั้ง เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจรากฐานประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต (คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและประเมิน โครงการ, 2545 : 1)

2.8.1 วัตถุประสงค์ของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและประเมิน โครงการ, 2545 : 2)

2.8.1.1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยขบวนการของการศึกษาระดับบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจัย นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

2.8.1.2 เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้าน

2.8.1.3 เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิต ให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

2.8.1.4 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบมีประสิทธิภาพ

2.8.2 วิธีการดำเนินงาน (คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและประเมิน โครงการ, 2545 : 4)

2.8.2.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 74,881 กองทุน

2.8.2.2 ให้บัณฑิตยกระตือรือร้นระดับฐานะการศึกษาและมีศักยภาพทางด้านการบริหาร โครงการ จำนวน 74,881 คน

2.8.2.3 มีรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะ ๆ ต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยกองทุนรวมทั้งสิ้น 74,881 กองทุน

โดยจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการระยะเวลา 10 เดือน โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

2.8.3 ผลการติดตามการประเมิน

2.8.3.1 จำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังคงอยู่

2.8.3.2 บัณฑิตว่างงานมีรายได้

2.8.3.3 บัณฑิตสำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการ

บริหารจัดการโครงการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้รวบรวมวิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้ทราบถึงหลักการและวิธีการประเมินโครงการดังนี้

3.1 วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากกระบวนการวัดผล (ชุดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 1)

การประเมิน = การวัดผล + การตัดสินใจ (ชุดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 1) ดังนั้นพบว่า การประเมินจะเกี่ยวข้องกับการวัดและการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการประเมิน (ชุดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 5-7) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 สิ่งที่ต้องการประเมิน

ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนมหาชัยนั้น ผู้ประเมินจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน คือ จุดประสงค์ของการประเมินและตัวชี้วัด การประเมินจุดประสงค์ของการประเมินจะบ่งบอกถึงเป้าหมายและสิ่งที่ต้องการประเมิน ตัวชี้วัดการประเมินจะระบุถึงเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินตามจุดประสงค์ที่กำหนด ในที่นี้จะใช้การประเมินตามรูปแบบชิปปี้ (CIPP) สิ่งที่ต้องการประเมินจะมีทั้งสถานะแวดล้อม (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

3.1.2 การวัด (Measurement)

หลังจากกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดชัดเจนแล้ว ก็จะเข้าสู่กระบวนการวัดซึ่งมีกระบวนการสำคัญ 2 ประการคือ การสร้างเครื่องมือ และการออกแบบการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่สร้างจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด ในการวัดข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพย่อมใช้เครื่องมือและวิธีการที่แตกต่างกัน เครื่องมือวัดข้อมูลเชิงคุณภาพมักนิยมใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณสามารถใช้เครื่องมือที่หลากหลาย วิธีการวัดโดยทั่วไป มี 2 ลักษณะคือ

3.1.2.1 วิธีปรนัย (Objective) เป็นวิธีการวัดที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้แน่นอน ได้แก่ การนับความถี่ของพฤติกรรม การวัดรายได้ การวัดคุณวุฒิ การศึกษา เป็นต้น

3.1.2.2 วิธีอัตนัย (Subjective) เป็นวิธีวัดที่ต้องอาศัยความรู้สึกเป็นเกณฑ์ในการวัด ได้แก่ เจตคติ ความคิดเห็น ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

3.1.3 การตัดสินใจประเมินโครงการกองทุนชุมชนมหาชัย (Judgement) เมื่อได้ผลจากการวัดแล้วนำมาวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินโครงการเปรียบเทียบกับผลที่วัดได้กับเกณฑ์หรือตัวชี้วัดตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการตัดสินใจจะต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน

การประเมินโครงการมักจะมีการประเมิน เพื่อตัดสินใจประเมินโครงการกองทุนชุมชนมหาชัยใน 3 ลักษณะ คือ การประเมินเพื่อจะริเริ่มโครงการ การประเมินกระบวนการดำเนินการ และการประเมินผลสรุปของโครงการ

การประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการประเมินในลักษณะดังนี้

- การประเมินเพื่อตัดสินใจให้เงินกองทุนในการประเมินขั้นนี้ วัดจุดประสงค์ที่ต้องการประเมิน คือ ความเป็นไปได้ของโครงการที่เสนอและความเข้มแข็งของชุมชน ในการที่จะเชื่อว่าสามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงหรือไม่ เครื่องมือและวิธีการที่ใช้วัด คือ การพิจารณาโครงการที่ให้ชุมชนนำเสนอและพิจารณาโครงการเปรียบเทียบกับมาตรฐานตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ จึงตัดสินใจว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนนั้นๆ ควรได้รับอนุมัติเงินกองทุนหรือไม่

- การประเมินการดำเนินการของโครงการ ในการประเมินการดำเนินการของโครงการมีเป้าหมายจุดประสงค์ เพื่อกำกับติดตามและเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมิน คือ การให้ผู้ทำสารนิพนธ์ เป็นผู้เก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบรายงาน (ปร.) และใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเก็บข้อมูล โดยผู้ทำสารนิพนธ์เก็บข้อมูลโดยลักษณะของการเข้าไปเป็นส่วนร่วม ทำให้ทราบว่า การดำเนินการเป็นไปตามจุดประสงค์มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลของรัฐบาลในการตัดสินใจ แก้ไขปรับปรุงต่อไป

- การประเมินผลสรุปโครงการในการประเมินผลสรุป โครงการมีเป้าหมายจุดประสงค์สำคัญ ๆ เพื่อการตัดสินใจผลการดำเนินการโครงการเครื่องมือและวิธีการที่วัด เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ คือ ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้แบบรายงาน (ปร.1 – ปร. 12) เก็บข้อมูลทั้งผลสำเร็จของโครงการโดยตรง และผลกระทบของโครงการในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจยกเลิกหรือให้การสนับสนุนโครงการสำหรับรัฐบาลต่อไป

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กระบวนการวิจัยประกอบด้วยวิธีการและขั้นตอนต่างๆ คือ การกำหนดปัญหาการวิจัย, ตัวแปรในการวิจัย, ระดับการวัดตัวแปร, การกำหนดสมมุติฐานการวิจัย, ประชากรกลุ่มตัวอย่าง,

ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งกระบวนการแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญทั้งสิ้น เรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่ง คือ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 174 – 177) รายละเอียดดังจะกล่าวต่อไป

3.2.1 ประชากร (Population) มีความหมายว่ากลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มองค์กร หน่วยการปกครอง หรือเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต และประชากรสำหรับการประเมินได้แบ่งประชากรออกเป็น 2 ประเภท (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 174 – 177) ดังนี้

3.2.1.1 ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) เป็นประชากรที่ผู้ประเมินสามารถเจนนับประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเท่าใด

3.2.1.2 ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) เป็นประชากรที่ผู้ประเมินไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากรออกได้หมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด

สำหรับสารนิพนธ์ได้ใช้ประชากรในชุมชนมหาชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 330 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 1,650 คน ชาย 738 คน และหญิง 912 คน เป็นประชากรศึกษา ซึ่งเป็นประชากรประเภทแบบจำกัด

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

คำว่ากลุ่มตัวอย่างในการประเมิน หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างคือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้ประเมินนำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 174 – 177) คือ

3.2.2.1 วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร การสุ่มวิธีนี้เป็น การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรในชุมชนมหาชัยได้

3.2.2.1.1 การสุ่มจะสุ่มจากประชากรในชุมชนที่มีบทบาทในชุมชนดังนี้

- คณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัย
- คณะกรรมการชุมชนมหาชัย
- อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
- สมาชิกกองทุนชุมชนมหาชัย
- ประชาชนทั่วไปในชุมชน

3.2.2.1.2 ช่วงอายุ 15 – 70 ปี

3.2.2.1.3 เพศหญิง และ เพศชาย

3.2.2.2 ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรข้อ 3.2.2.1 จำนวน 15% จากจำนวนครัวเรือน

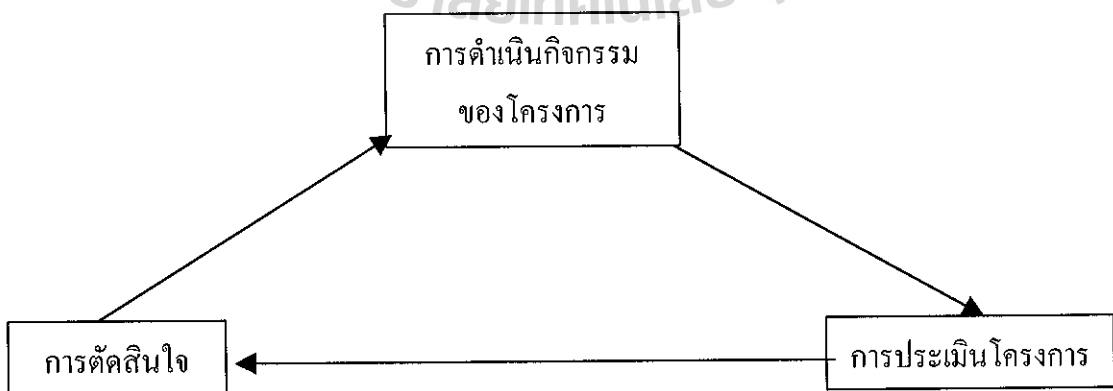
3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การประเมินเป็นกระบวนการดำเนินการ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับเป็นทางเลือกในการตัดสินใจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของการประเมินมีหลายประเภทอาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนค่าไปได้

ตัวแปร คือ ค่าของคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีค่าเปลี่ยนแปลงได้หลายค่าไม่คงที่ ในสารนิพนธ์เล่มนี้เป็นตัวแปรทางสังคมวิทยา จิตวิทยา และการศึกษา ได้แก่ เพศ รายได้ การศึกษา อาชีพ ระดับความพึงพอใจ เจตคติ ความวิตกกังวล ผลสัมฤทธิ์ ซึ่งใช้ในแบบ บร. ต่าง ๆ (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 163-164)

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเมินที่ต้องการประเมิน หรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้นจะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 66)

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ ได้ใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบแบบ “ชีพม์โมเดล” อันมีสาระสำคัญดังนี้ “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิด พื้นฐาน (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 :83 -91) คือ

แผนภาพที่ 3.1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตีฟเฟิลบีม

ขั้นตอนการประเมิน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

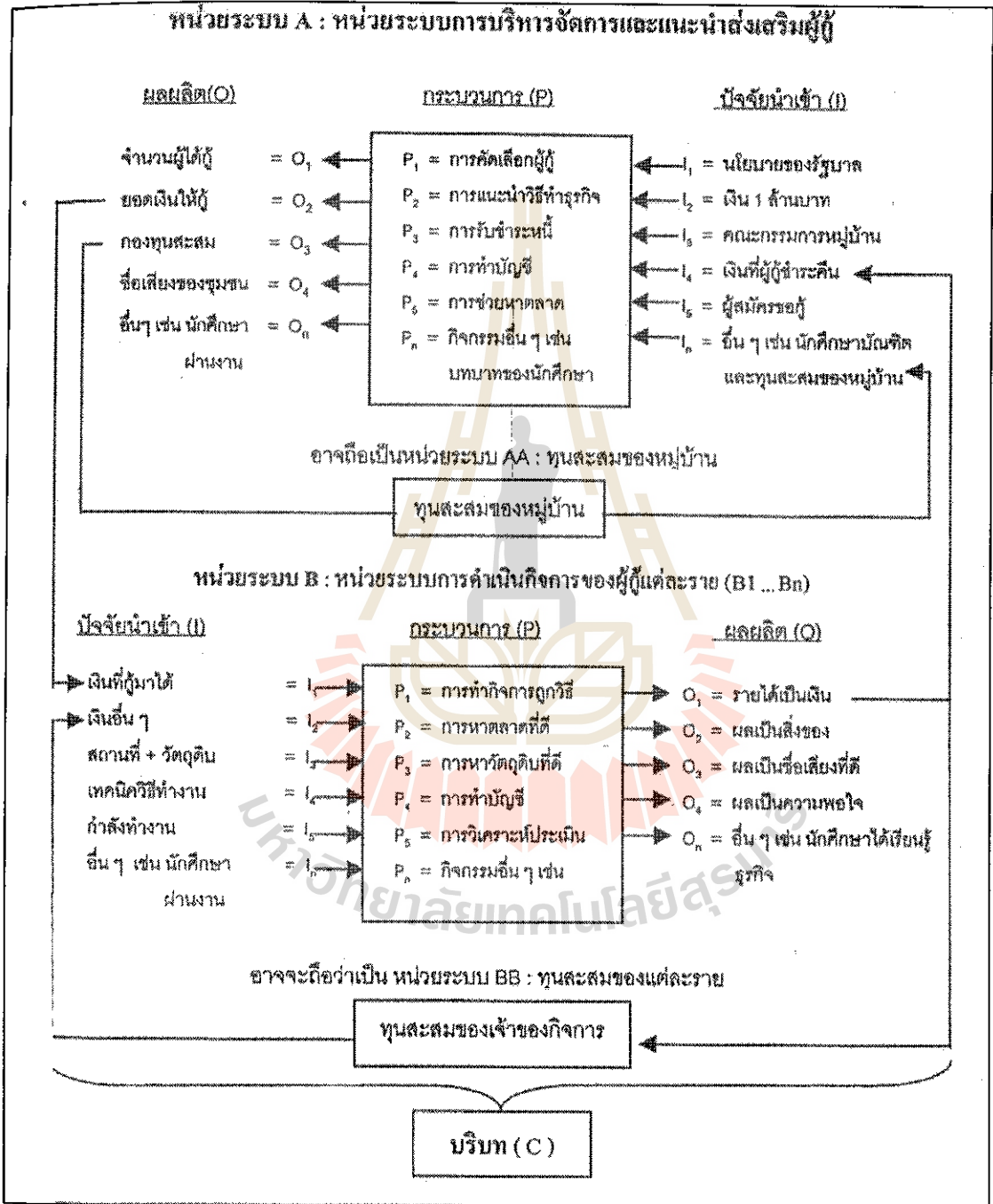
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

การพัฒนาเชิงระบบ คือ การทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดดีขึ้นกว่าเดิม โดยคำนึงว่าสิ่งนั้นเป็นหน่วยระบบหนึ่ง กล่าวคือ สภาพก่อนการพัฒนาสิ่งนั้นก็มีความเป็นหน่วยระบบ แต่เป็นหน่วยระบบที่เราไม่พึงพอใจ หรือไม่ดีพอซึ่งความไม่ดีคงจะอยู่ในส่วนหนึ่งส่วนใดหรือหลายส่วนของหน่วยระบบ เช่น ที่ขอบเขต หรือที่โครงสร้าง หรือแบบแผนและหน้าที่ในการทำงาน หรือที่ปัจจัยนำเข้า หรือที่กระบวนการหรือที่เป้าหมายและผลผลิต เราจำเป็นต้องศึกษากระบวนการส่วนที่ไม่ดีนั้นแล้ว ดำเนินการพัฒนาอย่างตรงจุดจึงจะปรับปรุงให้เป็นหน่วยระบบที่ดีได้ เมื่อหน่วยระบบได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นแล้วยังจำเป็นต้องทะนุบำรุงรักษาส่วนต่างๆ ของหน่วยระบบให้ได้อยู่ในระดับเดิมทุกส่วน มิฉะนั้นหน่วยระบบจะกลายเป็นหน่วยระบบที่ไม่ดีได้อีก (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 91-94)

เมื่อเทียบความหมายดังกล่าวกับกรณีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นหน่วยอนุระบบหนึ่งของชุมชนท้องถิ่น เราเห็นได้ว่ากองทุนแต่ละหมู่บ้านมีความเป็นหนึ่งหน่วยระบบในตัวเอง มีคุณสมบัติของการเป็นหนึ่งหน่วยระบบทุกประการ การพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ก็คือ การสร้างหรือปรับปรุงจากหน่วยระบบเดิมที่ขาดความเข้มแข็งให้มีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น และให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน มิใช่เพียงชั่วคราวเวลาสั้นๆ (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 91-94)

แผนภาพต่อไปนี้จะแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ชีพวิถีโมเดล” (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 :49) ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 3.2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 :49)

ดังนั้นการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนชุมชนมหาชัยจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีข้างต้นซึ่งมีตัวชี้วัดดังนี้

3.3.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ผู้ประกอบการไปด้วยตัวชี้วัด 4 หมวด คือ

3.3.1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ คือ

3.3.1.1.1 บริบทระดับประเทศ

3.3.1.1.1.1 ความยากจนของประเทศ

3.3.1.1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

(SMEs)

3.3.1.1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

3.3.1.1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

3.3.1.1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

3.3.1.1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

3.3.1.1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.3.1.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

3.3.1.1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

3.3.1.1.2.2 สภาพปัจจุบัน

3.3.1.1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

3.3.1.1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

3.3.1.1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

- ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
- วัฒนธรรมประเพณีที่เด่นๆ
- ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี
- ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

3.3.1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.3.1.2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

3.3.1.2.2 เงิน 1 ล้านบาท

3.3.1.2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

3.3.1.2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

3.3.1.2.5 ผู้สมัครขอกู้

3.3.1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.3.1.3.1 การคัดเลือกผู้กู้

3.3.1.3.2 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ

3.3.1.3.3 การรับชำระหนี้

3.3.1.3.4 การทำบัญชี

3.3.1.3.5 การช่วยเหลือตลาด

3.3.1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

3.3.1.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ตัวแปร

3.3.1.4.1.1 จำนวนผู้กู้

3.3.1.4.1.2 ยอดเงินให้กู้

3.3.1.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

3.3.1.4.2.1 จำนวนผู้กู้ที่กู้ได้

3.3.1.4.2.2 จำนวนทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้าน

3.3.1.4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้

3.3.1.4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

3.3.1.4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

3.3.1.4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

3.3.1.4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้

3.3.1.4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด

3.3.1.4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

3.3.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลแต่ละรายประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

3.3.2.1 ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3.3.2.1.1 บริบทระดับประเทศ

3.3.2.1.1.1 ความยากจนของประเทศ

3.3.2.1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

(SMEs)

3.3.2.1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

3.3.2.1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

3.3.2.1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

3.3.2.1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า

ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

3.3.2.1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.3.2.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

3.3.2.1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

3.3.2.1.2.2 สภาพปัจจุบัน

3.3.2.1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

3.3.2.1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

3.3.2.1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

- ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
- วัฒนธรรมประเพณีที่เด่นๆ
- ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี
- ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

3.3.2.1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.3.2.1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว

3.3.2.1.3.2 ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ

3.3.2.1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล

3.3.2.1.3.4 หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้ดูแล

3.3.2.1.3.5 อาชีพหลักของผู้ดูแล

3.3.2.1.3.6 รายได้ของครอบครัว

3.3.2.1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

3.3.2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.3.2.2.1 เงินที่กู้มาได้

3.3.2.2.2 เงินอื่นๆ

3.3.2.2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ

3.3.2.2.4 เทคนิควิธีทำงาน

3.3.2.2.5 กำลังทำงาน

3.3.2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.3.2.3.1 การทำกิจการถูกวิธี

3.3.2.3.2 การหาตลาดที่ดี

3.3.2.3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี

3.3.2.3.4 การทำบัญชี

3.3.2.3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

3.3.2.3.6 กิจกรรมอื่นๆ

3.3.2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

3.3.2.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

3.3.2.4.1.1 รายได้เป็นเงิน

3.3.2.4.1.2 ผู้กู้อะไรได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ

3.3.2.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

3.3.2.4.2.1 ผู้กู้อะไรได้ขยายกิจการ

3.3.2.4.2.2 ผู้กู้อะไรได้ทำการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้

ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3.3.2.4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

3.3.2.4.3.1 ผู้กู้อะไรมีการพึ่งตนเอง

3.3.2.4.3.2 ผู้กู้อะไรมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่าง

ยั่งยืน

3.3.2.4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้นมีความเชื่อมโยงต่อกันตามแผนภาพ ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบเพราะหน่วยระบบ A จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ต้องขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนชุมชนมหาชัยครั้งนี้ ผู้ประเมินใช้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 :102 -107) ดังนี้

3.4.1 สัมภาษณ์ตามแบบรายงานต่างๆ (บร.)

3.4.1.1 แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

3.4.1.2 แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

3.4.1.3 แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

3.4.1.4 แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

3.4.1.5 แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

3.4.1.6 แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

3.4.1.7 แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

3.4.1.8 แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)

3.4.1.9 แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

3.4.1.10แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

3.4.1.11แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

3.4.1.12แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแม่บทชุมชน)

3.4.2 การสังเกต โดยการสังเกตจากการร่วมงาน หรือการนัดประชุม ว่าได้รับความร่วมมือหรือได้รับผลเช่นไร

3.4.3 การจัดอภิปรายกลุ่มผู้กู้ที่เสนอโครงการของกู้อาชีพเดียวกันทั้ง 3 อาชีพ ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม, อาชีพค้าขาย และอาชีพด้านบริการเช่น เสริมสวย, ซักรีด, ซ่อมรถจักรยานยนต์,

ผู้มรณันต์ โดยวิธีการให้ผู้ผู้ช้ถาม แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในเรื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้น สาเหตุ อุปสรรคตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาและวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกของแต่ละอาชีพ

3.4.4 การจัดเวทีประชาคมระดับชุมชน 1 ครั้ง และระดับตำบล 2 ครั้ง ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนมหาชัย, ชุมชนวัดเลียบ, ชุมชนรุ่งเรืองบุญเรือง, ชุมชนเบญจรงค์สามัคคี และชุมชนพานิช-เจริญ ทั้งหมด 5 ชุมชน

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 99 -100)

3.5.1 กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด เป็นขั้นตอนการกำหนดข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจาก วัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ระดับของข้อมูลเป็น การจัดแบ่งกลุ่มตามเพศ อาชีพและบริบทของชุมชนเป็นตัวชี้วัด

3.5.2 กำหนดแหล่งข้อมูล เป็นขั้นตอนของการพิจารณาแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

3.5.2.1 ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม การลงพื้นที่สัมภาษณ์ สังเกต สอบถามประชาชนในชุมชนมหาชัย

3.5.2.2 ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน 10 ประการ (จปร.), เอกสารบัญชีกองทุนชุมชนมหาชัย

3.5.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่เลือกจะใช้วิธีสุ่มเลือกจากประชาชนในชุมชน ทั้งหมด โดยเลือกกลุ่มเก็บตัวอย่าง 15% ของจำนวนครัวเรือน

3.5.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ สังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จัดอภิปรายกลุ่ม จัดเวทีประชาคม

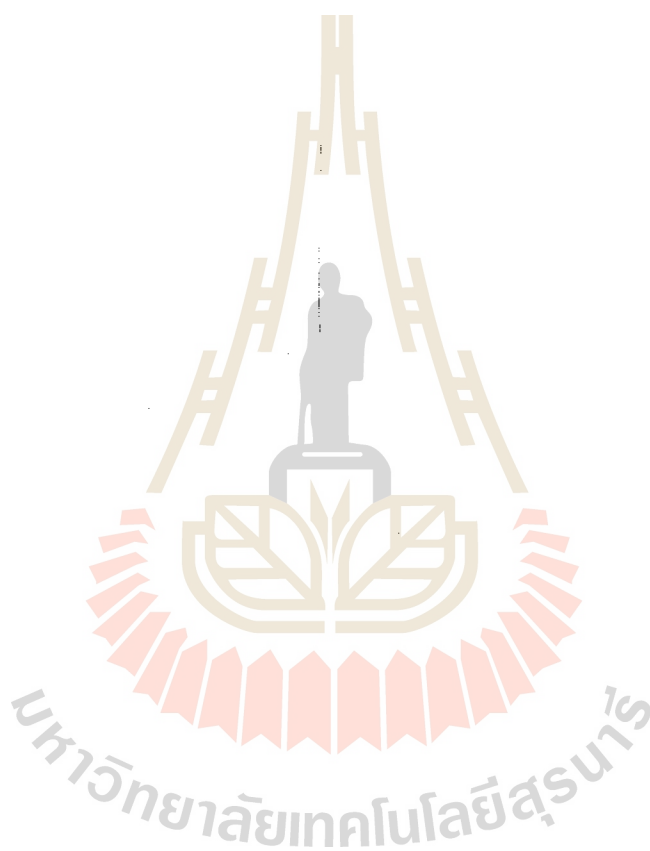
3.5.5 สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 :113 -121)

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่, การหาค่าร้อยละ ใช้วัด บร.2, 3, 7 และ บร.9

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถามสัมภาษณ์ แบบสอบถาม หรือจากการสังเกต ใช้วัด บร. 1, 4, 5, 6, 8, 10, 11 และบร.12

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการ : หลังจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามเอกสารต่างๆ บร. 1-12 เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการปรากฏผล ดังนี้

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

4.1.1 บริบทระดับประเทศ

4.1.1.1 ความยากจนของประเทศ

“ทั้งนี้หากประเทศมี คนจน จำนวนมากจนก่อให้เกิดสภาพ ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างกลุ่มคนมีฐานะ มั่งมีและยากจน เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาความ ขัดแย้งทางสังคม เพิ่มมากขึ้นทุกขณะ ” (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545 : 37)

ผลของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยที่ผ่านมา นับเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างกลุ่มคนรายได้ต่ำสุด 20% แรกของประเทศกับกลุ่มคนรายได้สูงสุด 20% แรกของประเทศดีขึ้นตามลำดับ ประชาชนมีการใช้จ่ายต่าง ๆ ในครัวเรือนเพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขเพิ่มขึ้นด้วยเป็นเหตุให้จำนวน “คนจน” ลดลงเหลือเพียง 6.8 ล้านคนในปี 2539 (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545 : 44)

แต่หลังจากประเทศไทยประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมา ทำให้จำนวน “คนจน” ในปี 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 8.9 ล้านคน และกลุ่ม “คนเกือบจน” เพิ่มขึ้นอีก 0.2 ล้านคนซึ่งคนกลุ่มนี้พร้อมที่จะเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นกลุ่ม “คนจน” ได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ในด้านความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่ม “คนจน” กับกลุ่ม “คนรวย” ก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545 : 44)

ทั้งนี้ผลจากวิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าว ทำให้ประชาชนลดการใช้จ่ายในครัวเรือนในอัตราที่มากกว่าการลดลงของรายได้ให้เห็นได้ชัดเนื่องจากประชาชนอาจไม่มั่นใจต่อสถานการณ์เศรษฐกิจของไทยที่ยังไม่ฟื้นตัวได้มากเท่าที่ควร (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545 : 44)

ในด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนปรากฏว่า รัฐบาลในปัจจุบันได้ประกาศ “สงครามกับความยากจน” ที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วนและจริงจังมากยิ่งขึ้น โดยรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน รวมถึงผู้ด้อยโอกาส เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหา “คน

จน” ที่ “ขาดทุนทางเศรษฐกิจหรือด้านรายได้ในการยังชีพ” และ กลุ่มคนยากจน “เชิงโครงสร้าง” ที่เกิดจากความขาดทุนในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ด้านที่ดิน สาธารณสุข การศึกษา เป็นต้น (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545 : 44)

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ ของรัฐบาลดังกล่าวต้องเผชิญกับปัญหาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของภาครัฐ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับผู้คนต่าง ๆ เป็นจำนวนมากและกลไกการปฏิบัติที่มีความซับซ้อน ตลอดจนต้องมีการปรับความคิดและทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ใหม่ ซึ่งจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐภายใต้นโยบายของรัฐบาล และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาฐานรากของสังคมไทยให้มีศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างมั่นคง ยั่งยืน ต่อไป (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545 : 44)

การชี้วัดความยากจนใช้เรื่อง “ความขาดทุนทางรายได้ในการยังชีพ” หรือ “ระดับรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพขั้นพื้นฐานของสมาชิกในครัวเรือน” เพื่อเป็นเกณฑ์ในการระบุว่า “ใครคือคนจน” ส่วนเรื่องระดับรายได้ที่ใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน คือ 6,710 บาท

- ครอบครัวใดมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 6,710 บาทต่อเดือน ถือว่าเป็นคนจน
- ครอบครัวใดมีรายได้เฉลี่ยอยู่ในระดับ 6,710 บาทต่อเดือน ถือว่าเป็นคนเกือบจน

- ครอบครัวใดมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่า 6,710 บาทต่อเดือน ถือว่าเป็นคนรวย

(วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545 : 38)

4.1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

นับตั้งแต่ประเทศชาติประสบกับภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ภาคธุรกิจเผชิญปัญหาอย่างหนัก จนส่งผลให้ภาวะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศชะงักงันและถดถอยลงไปอย่างต่อเนื่อง นับว่าเป็นเรื่องที่น่าเศร้าอย่างยิ่ง และเมื่อปี 2530 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมได้ริเริ่มเสนอแนะการออกกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Industries, SMIs) เพื่อเป็นกฎหมายพื้นฐานในการจัดกระบวนการส่งเสริมพัฒนา SMEs ให้มีความเข้มแข็งเป็นระบบ และเกิดความต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามแนวความคิดนี้ยังมิได้มีการตอบรับและสานต่อให้เป็นรูปธรรมจากฝ่ายบริหารและขาดกระแสสนับสนุนจากกลุ่มต่าง ๆ เนื่องจากในยุคดังกล่าวภาวะเศรษฐกิจ และการประกอบธุรกิจของประเทศกำลังเฟื่องฟู ธุรกิจต่าง ๆ ทั้งรายเล็กและรายใหญ่ล้วนได้รับประโยชน์จากผลพวงของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่างจึงมุ่งแสวงหาและเก็บเกี่ยวดอกผลในระยะสั้น ไม่ค่อยสนใจมากนักกับอนาคตในระยะยาว จนกระทั่งเกิดวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงกับประเทศ

ไทย เมื่อกลางปี 2540 ซึ่งส่งผลกระทบต่อธุรกิจอุตสาหกรรมน้อยใหญ่จึงได้เกิดความตระหนักและเกิดกระแสยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises, SMEs) เพื่อเป็นกลไกในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการผลักดันการพัฒนาประเทศที่มุ่งไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ดังนั้นกระทรวงอุตสาหกรรมภายใต้การนำของ ฯพล ฯรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม นายสุวัฒน์ ลิปตพัลลภ จึงได้ผลักดันแนวความคิดในการร่างพระราชบัญญัติและจัดตั้งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้น เพื่อใช้แก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น (อุตสาหกรรมสาร, 2543 : 45-46)

4.1.1.2.1 หลักการและเหตุผล (อุตสาหกรรมสาร, 2543 : 46)

SMEs ซึ่งประกอบด้วยกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งภาคการผลิต การค้า และการบริการนั้นเป็นกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ของประเทศมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แต่ยังคงขาดความสามารถในการประกอบการทั้งทางด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการและการเงินทำให้ไม่อาจแข่งขันกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ได้ การบริการและการค้า จึงทำให้ SMEs ประสบภาวะที่ต้องแข่งขันกับกิจการทำนองเดียวกันมากยิ่งขึ้น ทั้งระดับภายในประเทศ และระดับนานาชาติ ดังนั้นเพื่อ SMEs สามารถพัฒนากิจการให้เกิดความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้สมควรจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สำนักงานส่งเสริม SMEs) เป็นศูนย์กลางประสานระบบการทำงานของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรเอกชนที่มีหน้าที่ส่งเสริม SMEs เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

4.1.1.2.2 วัตถุประสงค์ (อุตสาหกรรมสาร, 2543 : 46)

วัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม SMEs ก็เพื่อสร้างกฎหมายพื้นฐานที่วางระบบและกลไกในการปฏิบัติงานส่งเสริมพัฒนาและสนับสนุน SMEs ใน 4 เรื่องหลัก ๆ คือ

4.1.1.2.2.1 เป็นกลไกในการกำหนดนโยบาย และแผนส่งเสริมพัฒนา SMEs (โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) ให้เป็นเอกภาพและเกิดความต่อเนื่อง

4.1.1.2.2.2. เป็นกลไกการนำนโยบายและแผนส่งเสริมพัฒนา SMEs ไปจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อให้หน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง (กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรเอกชน) นำไปปฏิบัติให้เกิดการประสานและเกื้อกูลกัน

4.1.1.2.2.3 เป็นกลไกให้อำนาจคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (คณะกรรมการส่งเสริม SMEs) เสนอแนะให้มีการจัดสิทธิและประโยชน์จูงใจที่เป็นธรรมและเหมาะสมสำหรับ SMEs

4.1.1.2.2.4 เป็นกลไกจัดตั้ง และการบริหารกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (กองทุนส่งเสริม SMEs) อันเป็นกองทุนเสริมนโยบายที่จะผลักดันงานในการส่งเสริมสนับสนุน SMEs ตามแผนปฏิบัติการให้เกิดผลโดยเฉพาะในเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วน และเรื่องที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้นกับ SMEs

4.1.1.2.3 แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (อุตสาหกรรมสาร, 2543 : 51-52)

4.1.1.2.3.1 ให้สำนักงานส่งเสริม SMEs จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs โดยร่วมมือกับส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและองค์กรเอกชน แผนปฏิบัติการดังกล่าวต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนที่คณะกรรมการส่งเสริม SMEs กำหนดแผนปฏิบัติการนี้ต้องนำเสนอคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริม SMEs เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริม SMEs พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะประกาศในราชกิจจานุเบกษา

4.1.1.2.3.2 แผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs อาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว แต่ทั้งนี้ควรจะต้องครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- การพัฒนา SMEs ในภูมิภาคในชุมชนและในท้องถิ่นชนบท
- การสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเงิน
- การพัฒนาจัดตั้งตลาดทุนสำหรับ SMEs
- การพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากร
- การพัฒนากิจการ SMEs ด้านการจัดการสาขาต่าง ๆ
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์รวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์ของสินค้า
- การส่งเสริมด้านการตลาด
- การส่งเสริมด้านการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีรวมทั้งการพัฒนาภูมิปัญญา

ท้องถิ่น

- การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร
- การส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างวิสาหกิจขนาดต่าง ๆ
- การส่งเสริมการรวมกลุ่มของ SMEs
- การพัฒนาส่งเสริมองค์กรเอกชนที่มีบทบาทสนับสนุน SMEs
- การจัดตั้งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน

- การให้สิทธิประโยชน์แก่ SMEs เพื่อขจัดความเสียเปรียบ
- การส่งเสริมอนุรักษ์พลังงานสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัย
- การปรับปรุง แก้ไข กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค
- การส่งเสริมด้านลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทาง

ปัญหาอื่น

- เรื่องอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการก่อตั้งการขยายกิจการ SMEs ให้สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้

4.1.1.2.3.3 หน่วยงานปฏิบัติการต้องดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs ในส่วนที่เกี่ยวข้องและต้องรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการส่งเสริม SMEs อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4.1.1.2.3.4 หน่วยงานปฏิบัติการต้องจัดทำข้อมูล SMEs ที่เกี่ยวข้อง (ตามที่คณะกรรมการส่งเสริม SMEs กำหนด) เพื่อเผยแพร่และส่งให้สำนักงานส่งเสริม SMEs ประกอบการจัดทำนโยบายและแผน

4.1.1.2.3.5 SMEs และองค์กรเอกชนมีหน้าที่ต้องรายงานข้อมูล ตามที่คณะกรรมการส่งเสริม SMEs กำหนดทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบายและแผน (ถ้าไม่รายงานข้อมูลอาจจะถูกตัดสิทธิการได้รับสิทธิและประโยชน์จากการส่งเสริมของรัฐ)

4.1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การไหลออกของเงินทุนและดุลการชำระเงินที่ขาดดุล ทั้งนี้การไหลออกของเงินทุนน่าที่จะยังคงมีอย่างต่อเนื่องในช่วงที่เหลือของปี 2543 และในปี 2544 (Rakbankerd, www, 2002) อันเป็นผลจาก

4.1.1.3.1 การที่ผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยในและต่างประเทศที่น่าจะยังคงอยู่ในระดับที่สูง เนื่องจากการดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำในประเทศเพื่อช่วยระดับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

4.1.1.3.2 การชำระหนี้ต่างประเทศ โดยยอดหนี้คงค้างของภาคเอกชนยังคงสูงถึงกว่า 4.8 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่การชำระหนี้คืน IMF โดยธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2544 ก็คาดว่าจะเท่ากับราว 3.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ในขณะที่เดียวกันฐานะการเงินดุลบัญชีเดินสะพัดที่ลดลงน่าจะส่งผลต่อตัวแปรต่อไปนี้ คือ ดุลการชำระเงินซึ่งคาดว่าจะขาดดุลในปี 2543 ประมาณ 2.2 – 2.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่ที่อาจจะขาดดุลในปี 2544 อีกประมาณ 1 – 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศที่คาดว่าจะลดลงตามการขาดดุลการชำระเงินดังกล่าว (Rakbankerd, www, 2002)

ปริมาณสภาพคล่องส่วนเกินในระบบสถาบันการเงินที่คงจะลดลงตามฐานนะการขาดดุลการชำระเงินเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องสภาพคล่องส่วนเกินดังกล่าวยังคงมีอยู่มากถึงราว 5 แสนล้านบาท ก็น่าที่จะสามารถรองรับการขาดดุลการชำระเงินทั้งในปี 2543 และ 2544 ได้ โดยไม่น่าจะส่งผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินภายในประเทศ (Rakbankerd, www, 2002)

การขาดดุลการชำระเงินและการลดลงของระดับทุนสำรองระหว่างประเทศดังกล่าวน่าจะทำให้ค่าเงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน รวมทั้งมีความผันผวนได้ ทั้งนี้สถานการณ์ของค่าเงินบาทโดยเฉลี่ยแล้วเงินบาทอาจจะมีค่าเฉลี่ยที่ 43.50 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่อาจจะมีค่าผันผวนหากเป็นบางช่วงตามปัจจัยที่กระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศและการเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาดภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงการผันผวนดังกล่าวค่าเงินบาทก็อาจจะหลุดออกจากกรอบ 44 - 45 บาทได้ อย่างไรก็ตามคาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยคงจะเข้ามาดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทเป็นระยะๆ เพื่อมิให้ค่าเงินบาทมีความผันผวนมากจนอาจเป็นผลลบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศได้ (Rakbankerd, www, 2002)

4.1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

การที่คนเราอยู่ดีมีสุขได้นั้น นอกจากจำเป็นต้องมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้พอเพียงกับการดำรงชีพแล้วยังต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี นับตั้งแต่การมีที่อยู่อาศัย มีสาธารณูปโภคพอเพียง มีความปลอดภัยในชีวิต รวมทั้งการได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีพด้วย

ความผูกพันระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นความผูกพันที่มีมาตั้งแต่ในอดีตจวบจนถึงปัจจุบัน จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ความสัมพันธ์ระหว่าง “คน กับดิน น้ำ อากาศและป่าไม้” เป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่อย่างเป็นระบบ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งผลิตปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคน ได้แก่ “ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค” ความสัมพันธ์ของทรัพยากรธรรมชาติกับสิ่งมีชีวิต จึงเป็นความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันในระบบนิเวศน์หากระบบนิเวศน์ถูกทำลายหรือไม่สมดุลผลกระทบที่เกิดขึ้นก็จะเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ไปทั้งระบบด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างเช่น “คนใช้สารเคมีอันตราย เกิดสารตกค้างในผลผลิตที่ใช้เป็นอาหาร คิดเสีย น้ำเสีย อากาศเสีย สัตว์น้ำสูญพันธุ์ ดินไม้ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ ป่าถูกทำลาย ไม่มีดินไม้พอกอากาศบริสุทธิ์ ไม่มีป่าดูดซับน้ำ ดูดความชื้น ฝนแล้ง ป่าแห้งแล้งเกิดไฟป่า สัตว์ป่า ไม้ป่าสูญพันธุ์ น้ำป่าไหลหลากท่วมที่ทำกินผู้คนอดอยาก” ซึ่งผลกระทบของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ระมัดระวังดังกล่าวกำลังเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในทั่วทุกภูมิภาคของโลก

ปัญหามลพิษไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางอากาศ เสียง ขยะ สารอันตราย สารตกค้างต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนโดยตรง นอกจากนี้แล้วยังก่อให้เกิดความ

สูญเสียทางเศรษฐกิจที่ต้องใช้เงินในการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพอีกด้วย โดยเฉพาะคนในเขตเมืองใหญ่จะมีความเสี่ยงด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมสูงกว่าคนในชนบท ซึ่งเป็นผลมาจากการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตเมืองใหญ่ทำให้มลพิษที่เกิดขึ้นได้แก่ ฝุ่น น้ำเสีย สารพิษ ขยะ สารพิษจากรถยนต์สูงขึ้นตามไปด้วย ในขณะที่คนในชนบทจะได้รับผลกระทบทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของคุณภาพแหล่งน้ำที่มีสารพิษตกค้าง

ดังนั้นในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคนนั้นจำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีการประสานร่วมมือและร่วมทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมรอบตัวคนให้อยู่ในสภาวะที่ดี คนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และมีคุณภาพ ขณะเดียวกันควรร่วมกันขยายผล “ความอยู่ดีมีสุข” ให้บังเกิดขึ้นกับกลุ่มทั้งในเขตเมืองและชนบททั่วประเทศ ด้วยการร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราให้ดีขึ้น เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2543 : 57-66)

4.1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่า รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนโดยรวมทั่วประเทศในปี 2544 เพิ่มขึ้นจากปี 2543 เพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 0.3) ตารางที่ 4.1 โดยที่ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 6.6 ตารางที่ 4.2 ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของรายได้จากการทำนาเกษตร และเงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ ส่วนครัวเรือนในภาคเหนือมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 ซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่ เป็นรายได้จากการประกอบธุรกิจไม่ใช่อุตสาหกรรม และรายได้จากค่าแรงและเงินเดือนขณะที่ครัวเรือนในภาคกลางและภาคใต้ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีรายได้ลดลงประมาณร้อยละ 2-4 ในด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือนนั้น พบว่า ครัวเรือนทั่วประเทศมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 ตารางที่ 4.1 โดยที่ครัวเรือนในทุกภาคมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น ยกเว้นครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ ที่มีการใช้จ่ายลดลงในอัตราร้อยละ 3.7 ครัวเรือนในภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 3-5 ซึ่งค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร และค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ส่วนครัวเรือนในภาคเหนือใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

สำหรับหนี้สินของครัวเรือนโดยรวมทั่วประเทศลดลงเพียงร้อยละ 0.2 ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง มีหนี้สินต่อครัวเรือนลดลงร้อยละ 9-10 ในขณะที่ครัวเรือนใน

กรุงเทพ ฯ และ 3 จังหวัด และครัวเรือนในภาคเหนือมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.6 และ 13.8 ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนในภาคใต้มีหนี้สินเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

สำหรับหนี้สินของครัวเรือนนั้น พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนคนงานเกษตร มีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มอื่นๆ (สารสถิติ, 2545 : 5)

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี 2544 กับ ปี 2543 เป็นรายภาค

ภาค	รายได้เฉลี่ย/เดือน/ครัวเรือน		ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/เดือน/ครัวเรือน		หนี้สินเฉลี่ย/ครัวเรือน	
	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2543	ปี 2544
รวมภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้	12,150	12,185	9,848	10,025	68,405	98,279
รวมภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้	25,242	24,365	19,582	18,850	126,527	133,660
รวมภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้	13,012	12,807	10,389	10,941	69,579	62,555
รวมภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้	8,652	8,930	7,318	7,395	56,199	63,977
รวมภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้	7,765	8,281	6,546	6,888	52,494	47,549
รวมภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้	11,186	10,914	9,268	9,597	54,136	54,250

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2543-2544 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี 2544 กับ ปี 2543 จำแนกตามสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

สถานะทางเศรษฐกิจ	รายได้เฉลี่ย/เดือน/ครัวเรือน		ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/เดือน/ครัวเรือน		หนี้สินเฉลี่ย/ครัวเรือน	
	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2543	ปี 2544
ครัวเรือนทั้งหมด	12,150	12,185	9,848	10,025	68,405	98,279
ผู้ถือครองทำการเกษตร	7,014	7,072	6,185	6,331	40,124	46,338
เป็นเจ้าของที่ดิน	7,678	7,122	6,417	6,777	54,795	47,286
เช่าที่ดิน	17,093	15,952	12,821	13,021	145,135	116,906
ผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร						
ถูกจ้าง						
ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ	31,366	32,708	22,751	23,167	199,363	204,680
คนงานเกษตร	4,796	5,139	4,858	5,365	16,490	20,847
คนงานทั่วไป	6,869	7,118	6,241	6,744	19,812	22,476
เสมียน พนักงาน	14,678	13,717	12,349	11,449	58,086	62,620
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต	10,500	10,361	8,907	3,961	27,332	26,824
ผู้ไม่ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ	8,169	8,412	7,148	7,107	32,815	36,290

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2543-2544 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้ม-
 สลายของท้องถิ่นชนบท

ภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจคนจนในชนบทได้มีส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 17.3 ในปี
 2541 และ 19.1 ในปี 2543 หรือเท่ากับ 8.16 ล้านคน ขณะที่คนจนในเมืองกลับมีส่วนลดลง
 เหลือร้อยละ 1.5 ในช่วงระยะเดียวกัน

สำหรับสาเหตุที่คนจนในชนบทเพิ่มขึ้นหลังเกิดวิกฤตินั้น น่าจะมาจากปัจจัยของคนตกงาน
 ที่มีเพิ่มมากขึ้นและคนเหล่านี้ได้อพยพโยกย้ายกลับไปสู่ภูมิลำเนาเดิม ทำให้ครัวเรือนในชนบทต้อง
 รับภาระในการเลี้ยงดูมากขึ้นประกอบกับการไม่มีแหล่งงานในชนบทรองรับที่เพียงพอ และภาวะการ
 ผลิตการเกษตรซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญของคนชนบท ต้องประสบกับปัญหาการผลิตหรือภาวะราคา
 สินค้าตกต่ำ ทำให้ภาคชนบทมีรายได้ลดน้อยลง ส่งผลให้จำนวนคนจนในชนบทเพิ่มมากขึ้น มี
 ประชากรมากขึ้น กิจกรรมกองทุนหมู่บ้านทุกฝ่ายควรต้องตระหนักให้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งของ
 เป้าหมาย “การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ภายในโครงการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งในด้านมิติด้าน
 ศักยภาพ การริเริ่มและขยายผลิตภาพภายในชุมชน มิติด้านความสามารถบริหารจัดการด้วยตัวเอง
 และการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่พึ่งพาตนเองได้ ก่อนการกระจายผลผลิตสู่ภายนอกหรือ
 ประชาคมโลก (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 2545 : 40-41)

4.1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

วิถีชีวิตของเด็กไทยยุคใหม่ “เจนเนอเรชั่นเอ็กซ์” มุ่งเน้นค่านิยมเลือกเป้าหมายของชีวิต (มดิชน,
 2545:10) คือ การได้ประสบความสำเร็จในชีวิต ความมั่นคงของครอบครัว ชีวิตที่สุขสบายเป็นอันดับ
 แรก ๆ ขณะที่เลือกในการเสียสละ การทำบุญสะสมเพื่อชีวิตหน้า หรือความมั่นคงของชาติไว้ในอันดับ
 ท้าย ๆ ส่วนค่านิยมเรื่องชีวิตแต่งงานที่มีความสุข มี รายได้ดี มีอาชีพก้าวหน้า ให้เวลากับครอบครัวเป็น
 “สิ่งสำคัญในชีวิต” ในทางกลับกันค่านิยมที่ได้ทำงานอาสาสมัครเพื่อสังคม หรือเรื่องศาสนา กลายเป็น
 เป็นค่านิยมอันดับสุดท้ายของเด็กไทยยุคนี้

ส่วนค่านิยมที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตพบว่าคนรุ่นใหม่เลือก 5 ลำดับแรกได้แก่ การได้
 ประสบความสำเร็จในชีวิต, ความมั่นคงของครอบครัว, ความสุข, มิตรภาพที่แท้จริง, และชีวิตที่สะดวก
 สบายตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยในปัจจุบันอาจสรุปเปรียบเทียบ (วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2544 ปีที่ 14 หน้า 9) ได้ดังนี้

สังคมประเพณี	สังคมสมัยใหม่/ยุคโลกาภิวัตน์
1. สังคมเกษตรกรรม	สังคมที่มุ่งพัฒนาเป็นอุตสาหกรรม
2. วัฒนธรรมพุทธ (ไม่โลก ไม่สะสม)	ทุนนิยม (ใช้เงินและสะสม)
3. วัฒนธรรมชุมชน	ก้าวสู่ชีวิตแบบเมือง
4. ฮีตสิบสอง คองสิบสี่	กฎหมาย
5. ครอบครัวเครือญาติ	ปัจเจกนิยม
6. โกลัทธิธรรมชาติ	มุ่งมั่นเอกชนะธรรมชาติ
7. ระบบอุปถัมภ์	การพยายามพัฒนาเข้าสู่ประชาธิปไตย

ข้อคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก

ปัจจุบัน เป็นยุคโลกาวัตร์หรือโลกาภิวัตน์ (Globalization) การแผ่ขยายของวัฒนธรรมจากศูนย์กลางที่สำคัญหลายแห่ง ทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย เข้าสู่ประเทศไทยนั้นเป็นไปรวดเร็วยิ่ง ผ่านสื่อมวลชนรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัยเข้ากับวัฒนธรรมเดิมของไทย ที่เปิดกว้างยอมรับการติดต่อสื่อสารกับวัฒนธรรมอื่น ๆ เสมอมา สภาพการณ์เช่นนี้ก่อให้เกิดความหวงใย การคงอยู่ของวัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก รัฐบาลไทยตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยมากกว่าที่ห้าทศวรรษแล้ว มีการตั้งสภาวัฒนธรรมในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ต่อมา ในสมัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็มีการตั้งคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นต้น ในปีนี้เอง (พ.ศ. 2537) ก็มีโครงการส่งเสริมมรดกครั้งรักษาวัฒนธรรมไทยมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ช่วยกันรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามของชาติ ซึ่งในทัศนะของผู้ทรงรณรงค์ ได้แก่ ประเพณีต่าง ๆ ศิลป (แบบไทยเดิม) และค่านิยมที่ดี เช่น ความมีน้ำใจ (ไม่พุดถึงการชอบเล่นการพนัน คี๋มสุรา และดำน้ำพริก ละลายแม่น้ำในการจัดงานบวช งานแต่งงาน ซึ่งดูเหมือนเป็นมรดกของวัฒนธรรมไทยเช่นกัน) (วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544, 9)

สภาพปัญหาของโลกในทุกวันนี้ นับตั้งแต่สภาพมลภาวะต่าง ๆ ปัญหานิวเคลียทียา ปัญหาการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง และปัญหาความยากจนเลื่อมโทรมที่กระจายไปทั่ว ความอดอยาก การแพร่ระบาดของโรคร้าย การใช้สารเสพติด ปัญหาความรุนแรงในเมืองสงครามระหว่างเชื้อชาติและชุมชนต่าง ๆ ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาหลายด้านหลายประการของอารยธรรมโลกในกระแสโลกาภิวัตน์

การที่สังคมไทยเริ่มตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และพยายามปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต หรือ วัฒนธรรมไทยใหม่ เพื่อสร้างสังคมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลและสามารถพึ่งตนเองได้ตามคติทางพุทธ-ศาสนา ทนการล่อลอยไหลไปตามกระแสวัฒนธรรมโลกโดยไร้ทิศทางของตนเอง อาจเป็นทางออกที่เป็นบทเรียนแก่สังคมอื่น ๆ ได้ (วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544, 10)

4.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

4.1.2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชนมหาชัย (บร.1)

เดิมชุมชนมหาชัยนั้นประกอบด้วย 2 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านลำตะคอง และหมู่บ้านหลังบ้านเมตตา หมู่บ้านลำตะคอง อยู่ทางตอนใต้ของชุมชน ประมาณปี พ.ศ. 2474 บุคคลแรกที่เข้ามาก่อตั้งหมู่บ้านคือ อดีตผู้ใหญ่บ้านนายอินทร์ ล้อมในเมือง และเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ซึ่งได้ย้ายออกมาจากที่พักเดิมคือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลนครราชสีมา(ในปัจจุบัน) เนื่องจากทางราชการเวนคืนที่ดินเพื่อก่อสร้างสถานบันการศึกษา คือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลนครราชสีมา ส่วนหมู่บ้านหลังบ้านเมตตา อยู่ทางตอนเหนือของชุมชน ประมาณปี พ.ศ. 2500 คนกลุ่มแรกที่เข้ามาก่อตั้งหมู่บ้านคือ ค.ต.(หญิง) วิมล ขอบนกลาง และสามี ได้เข้ามาซื้อที่ดินและนำนักโทษส่งปรับมาช่วยกันพัฒนาจากพื้นที่เป็นป่าหนามแดงให้สะอาด

หลังจากนั้นหมู่บ้านลำตะคองได้เปลี่ยนชื่อเป็นหมู่บ้านทุ่งมหาชัย เนื่องจากชื่อไปซ้ำกับหมู่บ้านลำตะคอง , ตะคองเก่า ประมาณปี พ.ศ.2533 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นชุมชนทุ่งมหาชัยและชุมชนหลังบ้านเมตตา และต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2535 ได้รวมชุมชนหลังบ้านเมตตาและชุมชนทุ่งมหาชัยเข้าด้วยกัน ภายใต้ชื่อว่า “ชุมชนมหาชัย” โดยมีประธานชุมชนมหาชัยเป็นผู้นำชุมชนทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้าน (สัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนมหาชัย เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2544 ตามแบบรายงานที่ 1)

4.1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ทำเลที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่ชุมชนมหาชัย เลขที่ 156 ซ.2 ถ.มหาชัย ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา ตามแผนที่ (ภาคผนวก ข)

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดกับถนนสุรนารายณ์
ทิศใต้	ติดกับชุมชนทุ่งสว่าง – ศาลาลอย โดยมีลำตะคองเป็นแนวกันเขต
ทิศตะวันออก	ติดกับตำบลบ้านเกาะ โดยมีทางรถไฟเป็นแนวกันเขต
ทิศตะวันตก	ติดกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลนครราชสีมา

สภาพที่ดิน สภาพดินของชุมชนมหาชัย เป็นดินร่วนบางแห้งก็เป็นดินเหนียว ทำให้สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรได้ ดังนั้นอาชีพดั้งเดิมของประชาชนในชุมชนมหาชัยจึงประกอบ

อาชีพทำนาและทำสวนผักได้คิดจนถึงปัจจุบันก็ประกอบอาชีพทำสวนผักเป็นอันดับ 2 รองจากอาชีพรับราชการ (สัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนมหาชัย เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2544 ตามแบบรายงานที่ 1)

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ (สัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนมหาชัย เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ตามแบบรายงานที่ 1)

- ป่าไม้ของชุมชนมหาชัยได้หมดไปแล้วเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2516 เนื่องจากมีการตัดเพื่อใช้ที่ดินในการทำสวนผัก ก่อสร้างที่อยู่อาศัย และสร้างถนนเข้าชุมชน พื้นที่สาธารณะของชุมชนมหาชัย

- พื้นที่สาธารณะของชุมชนมหาชัยไม่มี สถานที่ทำกิจกรรมต่างๆ จะใช้ที่ของประชาชนในชุมชนที่ว่างทำกิจกรรมหรือใช้ที่ทำการชุมชน(บ้านประชาชนๆ)

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชนมหาชัยที่ใช้ในการประกอบอาชีพสวนผัก ประมง คือ ลำตะคองที่ไหลมาจากเขื่อนลำตะคองผ่านชุมชนมหาชัยไปยังเขื่อนกักเก็บน้ำช่อยงาม (สัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนมหาชัย เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2544 ตามแบบรายงานที่ 1)

4.1.2.3 ด้านเศรษฐกิจ (สัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนมหาชัย เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2544 ตามแบบรายงานที่ 1)

เศรษฐกิจของชุมชนมหาชัย มี 2 ประเภท คือ

- ชำรหารการ มีฐานะดี หรือในระดับปานกลาง
- ทำสวนผัก แบบพอมีพอกิน ไม่รวยหรือยากจน

โดยสรุปเศรษฐกิจของชุมชนมหาชัยจะอยู่ในระดับกลางไม่ยากจนหรือร่ำรวย

4.1.2.4 ด้านวัฒนธรรม (สัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนมหาชัย เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2544 ตามแบบรายงานที่ 1)

วัด ในเขตพื้นที่ของชุมชนมหาชัยไม่มีวัด ประชาชนในชุมชนเมื่อถึงวันพระหรือเทศกาลสำคัญทางศาสนาจะไปทำบุญที่วัดทุ่งสว่าง และวัดศาลาลอย เนื่องระยะทางไกลจากชุมชนมหาชัยเพียง 1 – 2 กิโลเมตร

ประเพณี ประเพณีที่ชุมชนจัดขึ้นในระยะเวลา 4 เดือนที่ผ่านมา คือ ประเพณีวันสงฆ์ท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ และ วันเด็กแห่งชาติ

เครือข่าย ชุมชนมหาชัยเป็นชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครราชสีมา ซึ่งจะช่วยเหลือกัน เครือญาติจะลดน้อย แต่ก็ยังคงมีอยู่บ้างที่ยังมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ คือ อยู่กันมากกว่า 1 ครอบครัวใน 1 หลังคาเรือน อย่างเช่นที่เห็นชัดเจนกรณีกู้ยืมเงินจะเห็นมีนามสกุลเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ จึงแสดงให้เห็นว่ายังมีการดูแลและพิจารณาผู้กู้จากเครือญาติเป็นสำคัญ

**4.1.2.5 พรรคการเมือง ผู้นำชุมชน และสถาบันการศึกษา (สัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน
มหาชัย เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2544 ตามแบบรายงานที่ 1)**

ผู้นำชุมชนมหาชัย เป็นผู้นำใหม่ ผลงานยังไม่ปรากฏจึงยังไม่สามารถสรุปได้ว่า
เป็นเช่นไร และประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ก็แบ่งกันเป็นกลุ่มๆ

การเมืองการปกครอง ชุมชนมหาชัยมีพรรคการเมืองเข้ามามีอิทธิพลอยู่ 2 พรรคการเมือง
คือ พรรคชาติพัฒนา และพรรคไทยรักไทย ซึ่งแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน

โรงเรียนการศึกษา ในเขตพื้นที่ของชุมชนมหาชัยมีเฉพาะโรงเรียนก่อนวัยเรียน คือ
โรงเรียนทิพย์ปัญญา ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชน จะรับเฉพาะเด็กที่มีอายุ 1ปีครึ่ง - 6 ปี ส่วนเด็กที่
ศึกษาสูงกว่าการศึกษา ก่อนวัยเรียนจะไปศึกษาที่

- โรงเรียนวัดทุ่งสว่าง, โรงเรียนเทศบาล 1, โรงเรียนรวมมิตร-วิทยา ในระดับประถม
ศึกษา

- โรงเรียนเทศบาล 1, โรงเรียนบุญวัฒนา 1, โรงเรียนบุญวัฒนา 2, โรงเรียนรวมมิตร
วิทยา, โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ ในระดับมัธยมศึกษา

- สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลนครราชสีมา, สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในระดับอุดมศึกษา

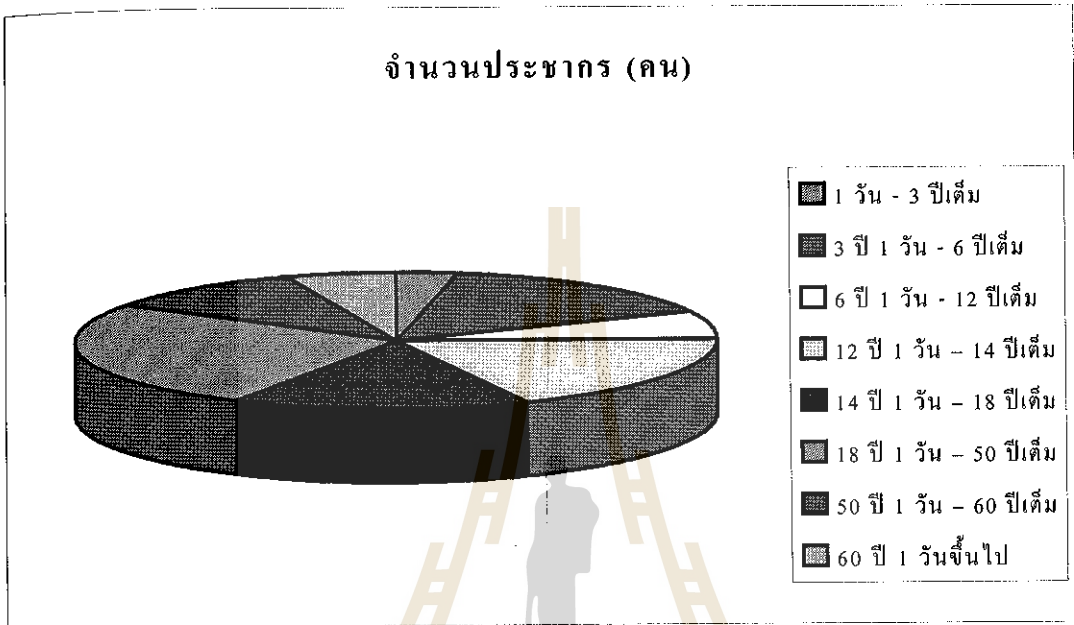
ลักษณะประชากร (สำรวจ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2544 ตามแบบรายงานที่ 1)

ชุมชนมหาชัย มีจำนวนประชากร 1,650 คน เพศชาย 738 คน เพศหญิง 912 คน จะเห็นได้
ว่าจำนวนประชากรหญิงจะมากกว่าประชากรชาย จำแนกดังตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนประชากรชุมชนมหาชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง (บร.1)

อายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	51	3.11
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	250	15.15
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	113	6.80
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	301	18.25
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	247	14.98
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	426	25.83
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	170	10.30
60 ปี 1 วันขึ้นไป	92	5.58
รวม	1,650	100.00

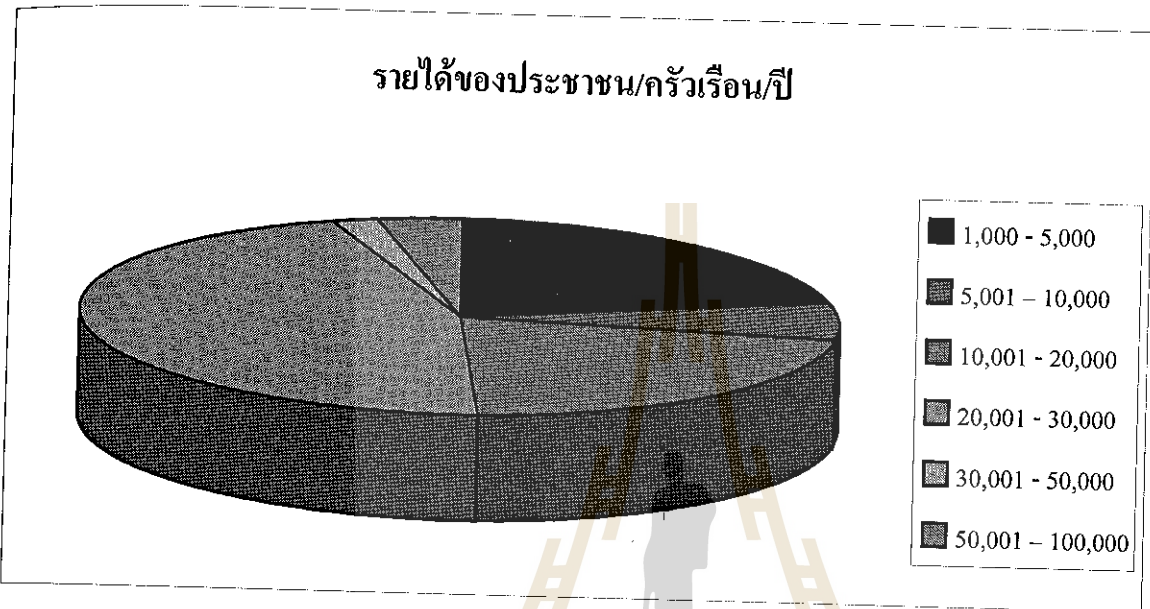
ภาพที่ 4.1 กราฟแสดงจำนวนประชากรแยกตามอายุ (คน)

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนรายได้ของประชาชนแต่ละครัวเรือน/ปี (บร.1)

รายได้ (บาท)	จำนวน (ครัวเรือน)
1,000 - 5,000	70
5,001 - 10,000	20
10,001 - 20,000	72
20,001 - 30,000	150
30,001 - 50,000	6
50,001 - 100,000	12
รวม	330

แผนภาพที่ 4.2 กราฟแสดงรายได้ประชากร/ครัวเรือน/ปี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้าน (บร.1)

ตารางที่ 4.6 ด้านเกษตรกรรม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	อายุ (ปี)	ความเชี่ยวชาญ	ประสบการณ์ (ปี)
1	น.ส.ลีนจี้ ล้อมในเมือง	48	ทำสวนผัก	30
2	นายบุญส่ง ล้อมในเมือง	46	ทำสวนผัก	30
3	นางสำเนา เกียงมี	44	ทำสวนผัก	25

ตารางที่ 4.7 ด้านการแพทย์แผนไทย

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	อายุ (ปี)	ความเชี่ยวชาญ	ประสบการณ์ (ปี)
1	นางอรรณ ป่านอก	58	หมอนวดแผนโบราณ	2
2	นางสังวาลย์ หนานสายอ	60	หมอนวดแผนโบราณ	6

ตารางที่ 4.8 กองทุนและธุรกิจชุมชน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	อายุ (ปี)	ความเชี่ยวชาญ	ประสบการณ์ (ปี)
1	นายสิงห์ทอง เพ็ชรไพโรจน์	43	ทำธุรกิจอิสระ	10
2	นางยุวพิน เพ็ชรไพโรจน์	42	พยาบาล	18
3	น.ส.ลินจี ล้อมในเมือง	48	เกษตรกรรม	30

ตารางที่ 4.9 ด้านโภชนาการ

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	อายุ (ปี)	ความเชี่ยวชาญ	ประสบการณ์ (ปี)
1	นายสมนึก หลักเมือง	39	ร้านฉันผา	10
2	นายขยศ นุชบุญยัง	45	ร้านอาหารริมคลอง	20

ตารางที่ 4.10 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

รายการ	พ.ศ.	ระยะทาง (ก.ม.)
1.ถนนลูกรัง	2509	2
2.ถนนคอนกรีต	2527	2
3.ไฟฟ้า	2516	ทั้งชุมชน
4. น้ำประปา	2520	ทั้งชุมชน

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการของกองทุนชุมชนมหาชัย โดยภาพรวม มีดังนี้

4.2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและ
แนะนำส่งเสริมผู้กู้

4.2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า ของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

4.2.1.1 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในชุมชน พบว่า ประชาชนในชุมชนมหาชัยโดยรวมมี
ความรู้เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งการที่ประชาชนในชุมชนมีความรู้
เนื่องจากได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และเจ้าหน้าที่จากเทศบาลนคร
นครราชสีมา เป็นผู้ให้ความรู้และคำแนะนำ

4.2.1.2 เงิน 1 ล้านบาท ในความคิดของประชาชนในชุมชนมหาชัย หมายถึง
กองทุนที่รัฐบาลส่งเงินจำนวน 1 ล้านบาท ให้ชาวบ้านในชุมชนที่ยากจนไม่มีเงินประกอบอาชีพ เพื่อใช้
ในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัวและยังช่วยป้องกันไม่ให้สมาชิกในชุมชนไปหางานทำ
ต่างจังหวัด ซึ่งเมื่อถึงกำหนดระยะเวลาตามสัญญาที่กำหนดจะต้องนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยส่งคืนกอง
ทุนฯ

4.2.1.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนช่วยในการเตรียมความพร้อมของ
ชุมชนและการจัดประชุมเพื่อกำหนดวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัย

4.2.1.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ผู้กู้ชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยทุกราย เนื่องจาก
กองทุนชุมชนเปิดรับชำระทุกวัน

4.2.1.5 ผู้สมัครขอผู้ มีสมาชิกกองทุนชุมชนมหาชัยจำนวน 217 ราย ได้รับ การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ 84 ราย

4.2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

4.2.1.2.1 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนชุมชนมหาชัยพบว่า

จุดเด่น – พิจารณาจากการช่วยเหลืองานในชุมชน

จุดด้อย – 1 ครอบครัวสามารถกู้ได้มากกว่า 1 คน เช่น ถ้า 1 ครอบครัว

มีสมาชิกกองทุน 5 คน ก็สามารถกู้ได้ทั้ง 5 คน

– ผู้กู้ที่ได้รับพิจารณาจะเป็นเครือข่ายของคณะกรรมการกอง-

ทุนชุมชนมหาชัยเป็นส่วนใหญ่

4.2.1.2.2 กระบวนการทำบัญชีของกองทุนชุมชนมหาชัย พบว่า การทำบัญชี กระทำได้ เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนชุมชน ตำแหน่งற்றுญิก เป็นอาจารย์สอนการบัญชีที่ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตนครราชสีมา

4.2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.2.1.3.1 ผลโดยตรง พบว่าจากการเก็บข้อมูลตามแบบ บร.ต่างๆ ประชา- ชนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และการให้ข้อมูลก็เป็นข้อมูลที่ไม่เป็นจริงหรือบิดเบือนจาก ความจริง

4.2.1.3.2 ผลกระทบโดยตรง พบว่า ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลไม่มีความ เกี่ยวตรง

4.2.1.3.3 ผลกระทบทางอ้อม พบว่า ทำให้การที่ภาครัฐจะนำข้อมูลที่ได้นี้ ไปใช้เพื่อการพัฒนาต่อไปนั้นไม่สามารถทำได้ เพราะข้อมูลที่ได้ไม่มีความเที่ยง

4.2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกั ิจการของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

4.2.2.1 ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

4.2.2.1.1 ประสิทธิภาพในการดำเนินการของผู้กู้ ผู้กู้ทั้งหมดที่กู้เพื่อไป พัฒนาอาชีพ จะมีประสิทธิภาพและความรู้เกี่ยวกับอาชีพนั้นเป็นอย่างดี

4.2.2.1.2 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวของชุมชนมหาชัย 48,000 บาท /ครอบ- ครวปี

4.2.2.1.3 อาชีพหลักของผู้กู้ที่ขอกู้จะนำไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็น อันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ค้าขายและบริการ

4.2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

4.2.2.2.1 จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุนชุมชนมหาชัย 997,000 บาท ผู้กู้จะไปเพื่อพัฒนาอาชีพ ขยายกิจการ จากการสัมภาษณ์และติดตามผลของผู้ทำสารนิพนธ์พบว่าส่วนใหญ่จะนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์จริง แต่มีบางส่วนที่นำไปเพื่อพัฒนาอาชีพ แต่ปัจจุบันเป็นนักศึกษาไม่มีอาชีพ แต่ได้รับการพิจารณาให้กู้

4.2.2.2.2 เทคนิคการบริหารเงินของผู้กู้ ผู้กู้ที่กู้เงินกองทุนชุมชนมหาชัยจะแบ่งเงินเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ซื้อสินค้า วัสดุต่างๆ

ส่วนที่ 2 ต่อเติมขยายกิจการ

ส่วนที่ 3 เก็บไว้เวลาฉุกเฉิน

4.2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

4.2.2.3.1 การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า การทำกิจการยังขาดความรู้ในบางเรื่อง เนื่องจากประชาชนในชุมชนจะทำแบบดั้งเดิมและชาวบ้าน เช่น การเกษตรเรื่องการตลาดประชาชนไม่มีความรู้เลยก็จะเสียเปรียบพ่อค้าคนกลางอยู่เป็นประจำ

4.2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

4.2.2.4.1 ผลโดยตรง เมื่อผู้กู้นำเงินที่นำไปทำกิจการของผู้กู้เพิ่มรายได้ ให้ครอบครัว เนื่องจากผู้กู้ไปขยายกิจการ เมื่อขยายกิจการได้รายได้ก็จะเพิ่มตาม สมาชิกในครอบครัวมีงานทำ เนื่องจากช่วยเหลือกันในกลุ่ม

4.2.2.4.2 ผลกระทบโดยตรง เศรษฐกิจภายในชุมชนดีขึ้น มีเงินหมุนเวียนภายในชุมชนมากขึ้น

4.2.2.4.3 ผลกระทบโดยอ้อม ประชาชนในชุมชนมีงานทำไม่ต้องไปหางานทำที่ต่างจังหวัด ต่างประเทศ

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ เกษตรกรรม ,ค้าขายและบริการ สรุปได้ดังนี้

4.3.1 อาชีพเกษตรกรรมปัจจัยนำเข้าที่ดีที่สุดได้แก่ วัสดุคิบทางตรงและทางอ้อมทางการเกษตร กระบวนการที่ดีได้แก่ กระบวนการผลิต การจัดจำหน่าย ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ กำล้างการผลิตที่สามารถป้อนสู่ตลาดได้ และไม่เหลือจนก่อให้เกิดความเสียหาย

4.3.2 อาชีพค้าขายปัจจัยนำเข้าที่ดีที่สุดได้แก่ สิ้นค้า และวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหาร กระบวนการที่ดีได้แก่ กระบวนการผลิต การจัดจำหน่าย และการบริการ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ความสะอาดของสิ้นค้า และคุณภาพของสิ้นค้าที่จัดจำหน่าย

4.3.3 บริการ ปัจจัยนำเข้าที่ดีที่สุดได้แก่ ความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ กระบวนการที่ดีได้แก่ การบริการ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ประสิทธิภาพของการบริการ

4.4 สรุปบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า การมีกองทุนทำให้มีเงินหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก : ชุมชนมหาชัย เป็นชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครราชสีมา ได้มีการจัดประชุมขึ้นเพื่อกำหนดวิธีคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัย เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2544 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม 256 คริวเรือน จากจำนวนคริวเรือนทั้งหมด 330 คริวเรือน และได้ทำการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัยทั้งหมด 15 คน หญิง 8 คน และชาย 7 คน ซึ่งทางชุมชนมหาชัยได้ยื่นขอขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งได้รับโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารออมสินสาขาจอมพล เลขที่บัญชี 06-4317- 20-057031-4 จำนวน 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 ดังนั้นเมื่อชุมชนมหาชัยได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนและได้รับการจัดสรรเงินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งทางชุมชนมหาชัยได้จัดสรรเงินและปล่อยกู้สำหรับสมาชิกในชุมชนมหาชัยที่เสนอโครงการขอกู้ โดยพิจารณาตามระเบียบของกองทุนชุมชนมหาชัยเป็นหลัก ทางคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัยได้พิจารณาอนุมัติผู้กู้แล้วเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2545 เป็นจำนวนทั้งหมด 84 ราย เป็นจำนวนเงิน 970,000 บาท (เก้าแสนเก้าหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน)

ตารางที่ 4.11 ประเภทของผู้กู้

ลำดับ	ประเภทการกู้ยืม	จำนวนผู้กู้ (คน)	จำนวนเงิน(บาท)
1	พัฒนาอาชีพ	58	836,000
2	สร้างงาน	-	-
3	สร้างรายได้/เพิ่มรายได้	-	-
4	ลดรายจ่าย	26	161,000
5	กู้ฉุกเฉิน	-	-
รวม		84	997,000

4.4.1.2 ระบบบริหารกองทุน

ชุมชนมหาชัยได้มีการเปิดเวทีประชาคม เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2544 ณ ที่ทำการประธานชุมชนมหาชัยเวลา 09.30 น. มีผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม 256 คราวเรือน คิดเป็น 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนที่มีอยู่ทั้งหมดในชุมชน ก่อนที่จะมีการคัดเลือกที่ประชุมได้กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนฯ ดังนี้

4.4.1.2.1 เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

4.4.1.2.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

4.4.1.2.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4.4.1.2.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

4.4.1.2.5 ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

4.4.1.2.6 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานนุกรุก

4.4.1.2.7 ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

4.4.1.2.8 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

4.4.1.2.9 ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4) ในการเลือกนั้น ชาวบ้านเสนอรายชื่อผู้ทีตนเห็นว่าเหมาะสม โดยที่ผู้ถูกเสนอชื่อมีความสมัครใจที่จะทำงาน เมื่อได้รายชื่อครบตามจำนวนที่กำหนด ก็จะถามผู้เข้าร่วมประชุมว่าเห็นชอบหรือไม่ โดยใช้การยกมือเป็นมติ จึงได้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน เนื่องจากจำนวนชาวบ้านที่จะทำงานให้ส่วนรวมและมีความพร้อมมีไม่มาก และเป็นจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนชาวบ้านในหมู่บ้านแล้ว

คณะกรรมการและที่ปรึกษากองทุนชุมชนมหาชัย

ที่ปรึกษากองทุนชุมชนมหาชัย

1. นายไพโรจน์ ฐานวิเศษ
2. นายชัยพร เมืองจำ
3. นางทองแถม สุขมังษา

ตารางที่ 4.12 รายชื่อคณะกรรมการกองทุน

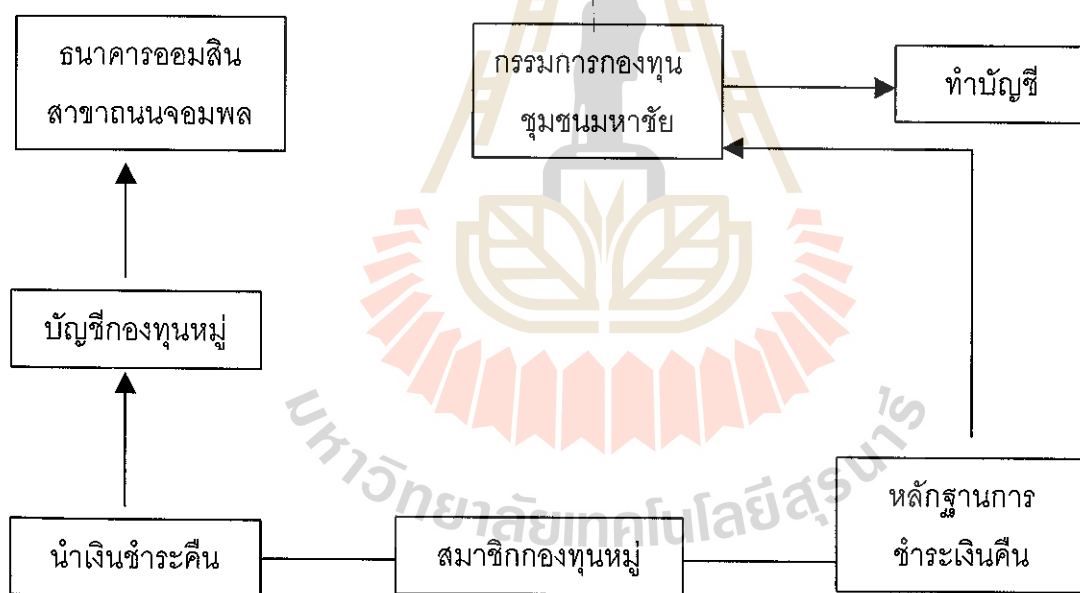
ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1. นายสิงห์ทอง เพชรไพโรจน์	ประธานกองทุนฯ	43	บริหารเงินกองทุน
2. นายชรัล โลสันเทียะ	รองประธานกองทุน	52	ร่วมบริหารเงินกองทุน
3. นางยุวพิน เพชรไพโรจน์	เลขานุการ	42	ร่วมบริหารกลุ่มออม.
4. นางสาวลัดดาวัลย์ สว่างภพ	ผู้ช่วยเลขานุการ	21	เรียนการบัญชี
5. นางอุไรวรรณ ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม	เหรัญญิก	61	อาจารย์สอนการบัญชี สถาบันเทคโนโลยีฯ
6. นางสาวพิศ กิตติสากล	ผู้ช่วยเหรัญญิกการเงิน)	59	การเงินกองทุนฯ
7. นางสาวอรพินท์ เกียงมี	ผู้ช่วยเหรัญญิก (บัญชี)	21	ปวส.การบัญชี
8. นายล้อม เสียดขุนทด	ฝ่ายสินเชื่อ	30	อบรม SMEs
9. นางสาวลิ้นจี่ ล้อมในเมือง	ฝ่ายสินเชื่อ	48	บริหารกองทุนเกษตรฯ
10. นายบุญส่ง พลศักดิ์	ฝ่ายสินเชื่อ	43	ค้าขาย
11. นายสำรวม ทีเกาะ	ประชาสัมพันธ์, นายทะเบียน	55	บริหารกลุ่มกีฬา
12. นางศศิธร พลศักดิ์	ประชาสัมพันธ์, นายทะเบียน	43	กรรมการกลุ่มแม่บ้าน
13. นางสียง ประเสริฐศรี	ประชาสัมพันธ์, นายทะเบียน	54	กรรมการกลุ่มแม่บ้าน
14. นายสมนึก หลักเมือง	ตรวจสอบติดตามผล	39	บริหารธนาคารวัสดุฯ
15. นายประกอบ สว่างภพ	ตรวจสอบติดตามผล	60	กรรมการกลุ่มกีฬา

คณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัยจะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี แต่สำหรับคณะกรรมการแรกเริ่มจะมีวาระในการดำรงตำแหน่งเพียง 1 ปี แล้วจะมีการจับฉลากออกครั้งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการฯ ที่

การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการจัดทำโดยคณะกรรมการเป็นผู้ร่างระเบียบ โดยยึดระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นหลัก

ชุมชนมหาชัยได้จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัย เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2544 และบันทึกแบบ กทบ.1 แล้วให้คณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัยและที่ปรึกษากองทุนยื่นคำร้องขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ต่อธนาคารออมสิน พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับกองทุน จากนั้นเปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน

แผนภาพที่ 4.3 ขั้นตอนการชำระเงินยืมสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

4.4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ในการจัดทำคำขอขึ้นทะเบียน ทำให้รู้ว่าการจะทำอะไรต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำกองทุนหมู่บ้านจะต้องมีคณะกรรมการที่พร้อมจะทำงาน มีระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานของกองทุนฯ ชาวบ้านมีความพร้อมที่จะช่วยบริหารงานกองทุน มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี โดยวิทยากรจากหน่วยงานของภาครัฐเข้ามาให้ความช่วยเหลือและแนะนำ

การดำเนินการให้กู้ของกองทุนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีปัญหา หรือมีปัญหาก็กมีแนวทางในการแก้ไข และถ้าผู้กู้มีผู้มาแนะแนวทางในการทำธุรกิจอย่างเป็นระบบ ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จ เมื่อมีการตรวจสอบการทำงานก็จะรู้ว่าสิ่งที่ทำไปแล้วนั้นมีปัญหาอะไรบ้างจะได้หาแนวทางในการแก้ไข

เมื่อกองทุนมีการแจ้งผลการดำเนินงานให้สมาชิกทราบ ก็จะทำให้สมาชิกได้รู้ว่าตอนนี้กองทุนเป็นอย่างไร ดำเนินงานได้ผลดีหรือไม่ และผลประโยชน์ที่ได้ก็นำมาช่วยพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

4.4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

ก่อนที่โครงการกองทุนหมู่บ้านจะเริ่มดำเนินการ ประชาชนในชุมชนมหาชัย ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเนื่องจากการติดตามข่าวสารทางวิทยุและโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

4.4.1.4.1 การเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนชุมชนมีขั้นตอนดังนี้

- สร้างจิตสำนึก และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
- สร้างจิตสำนึกร่วมกันของประชาชน ในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการโดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้าน
- สร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบนโยบาย กลไก แนวทาง การบริหารจัดการกองทุนของตนเอง
- สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการ และบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

4.4.1.4.2 เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน

- จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการ โดยมีองค์ประชุมของเวทีชาวบ้าน จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้าน
- ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง
- เลือกคณะกรรมการกองทุน ในช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
- เลือกคนดีมีความรู้ ประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม

4.4.1.4.3 จัดทำระเบียบข้อบังคับ คณะกรรมการกองทุนและชาวบ้านร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน

4.4.1.4.4 การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกจะต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกาที่วางไว้ เช่น การรับสมาชิก การระดมทุน การจัดทำระบบบัญชี การจัดระบบตรวจสอบ การมอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบของกรรมการ ฯลฯ

4.4.1.4.5 การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล

- การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน
- การประเมินความพร้อม
- รับเงินจัดสรร

4.4.1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

สมาชิกกองทุน ผู้นำชุมชน กลุ่มสตรี และเยาวชนมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับบัณฑิตกองทุนชุมชน ดังนี้

- การจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนชุมชน
- จัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนชุมชนมหาชัย
- จัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล
- แผ่นแม่บทชุมชน

กลุ่มคนผู้เข้าร่วม มีทั้งกลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน ในการเข้าร่วมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มีการพูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของแต่ละคนแต่ละกลุ่ม ผู้เข้าร่วมการสร้างเครือข่ายได้เรียนรู้ปัญหาของแต่ละคน แต่ละกลุ่มที่ตนไม่เคยพบมาก่อนก็ได้รู้แนวทางในการแก้ปัญหา และหากในกลุ่มมีปัญหาที่จะได้ช่วยกันแก้ไข

สำหรับปัญหาการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ คือ บางคนมีความคิดดีแต่ไม่มีความกล้าที่จะแสดงออก หรือบางคนไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร และบัณฑิตยังไม่มีประสบการณ์ในการกระตุ้นให้กลุ่มคนต่าง ๆ แสดงความคิด

สมาชิกผู้กู้เงินไปใช้ตามโครงการที่ขอกู้ แม้บางรายจะได้รับผลตอบแทนก่อนถึงกำหนดชำระ ก็จะนำเงินนั้นมาหมุนก่อนที่จะนำไปชำระคืน

4.4.2 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมและด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปัจจัยด้านบวก

- ผู้มีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพที่มีความชำนาญอยู่แล้ว
- มีการปรับปรุงถนนทำให้การเดินทางสะดวกขึ้น
- มีโครงการของรัฐที่จะช่วยพัฒนาอาชีพให้กับสมาชิกในชุมชน
- มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านให้ประชาชนในชุมชนทราบ

- บัณฑิตเป็นผู้มีความรู้ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี
- มีแหล่งเงินทุนในชุมชนเกิดขึ้นหลายกองทุน
- มีการกำหนดการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนไว้อย่างชัดเจน
- ผู้มีส่วนใหญ่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์

ปัจจัยด้านลบ

- การสื่อสารยังไม่สะดวก
- คณะกรรมการยังขาดประสบการณ์ในการทำงานที่เป็นระบบ
- ขาดความรู้ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำงาน
- ไม่มีผู้ช่วยหาตลาดในการผลิตให้กับผู้กู้
- ขาดการรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

4.4.3 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุนให้กับชุมชนมหาชัย มีดังนี้

4.4.3.1 การจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนชุมชนมหาชัย เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบสัมพันธ์กับคนภายนอก คือ เป็นการเรียนรู้จากการประสานสัมพันธ์ในการจัดเวทีชาวบ้าน วิเคราะห์ปัญหา แลกเปลี่ยนความรู้กันของคณะกรรมการกองทุนที่จัดตั้งกองทุนชุมชนเมืองและได้รับการโอนเงินเรียบร้อยแล้วกับชุมชนที่ยังไม่สามารถจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหรือยังไม่ได้รับการโอนเงิน

4.4.3.2 จัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนชุมชนมหาชัย เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบดั้งเดิม มีการบอกเล่าประสบการณ์ที่ตนได้นำเงินกู้จากกองทุนชุมชนไปทำโครงการว่าเป็นอย่างไ ประสบปัญหาอะไรบ้าง มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

4.4.3.3 จัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบดั้งเดิมและแบบสัมพันธ์กับคนภายนอก มีการเล่าถึงประสบการณ์ที่ตนนำเงินกู้ไปใช้ และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ปัญหาและแนวทางแก้ไข ระหว่างชุมชน

4.4.3.4 แผ่นแม่บทชุมชน เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบสัมพันธ์กับคนภายนอก เป็นการแลกเปลี่ยนถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและวัฒนธรรม สาธารณสุข ทรัพยากรธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานที่เคยมีในอดีต ปัจจุบัน และความฝันหรือสิ่งที่อยากให้เกิดในอนาคต

4.4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.4.1 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนของชุมชนมหาชัยที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนมหาชัยตามทัศนะของประชาชนในชุมชน ปราบกฏผล(บร.2,7)

4.4.4.1.1 ความสามัคคี มีความสามัคคีน้อย มีการแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ รวม 4 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มที่เป็นข้าราชการไม่สนใจใคร (2) กลุ่มที่เคารพอดีตประธานชุมชน (3) กลุ่มที่เคารพประธานชุมชนคนปัจจุบัน (4) กลุ่มรักษาลำตะคอง

4.4.4.1.2 ความซื่อสัตย์ ไม่มีความซื่อสัตย์มีการลักขโมย เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า ผลไม้ หรือสิ่งที่มีค่า

4.4.4.1.3 ชุมชนยกย่องคนทำความดีปานกลาง เพราะถ้าความดีนั้นปรากฏเป็นรูปธรรม เช่น เป็นตัวแทนโรงเรียนเทศบาล 1 แห่งวงเมโลเดียนชนะเลิศ ก็ได้รับการประกาศยกย่อง แต่ถ้าความดีนั้นเป็นนามธรรมอาจจะได้รับการยกย่องบ้างหรืออาจจะไม่มีเลยก็ได้

4.4.4.1.4 สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปานกลาง จะมีการช่วยเหลือเฉพาะในกลุ่มของตัวเอง คือ กลุ่มที่ระบุไว้ในข้อที่ 4.4.4.1.1

4.4.4.1.5 สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม ได้ปีละ 2 ครั้ง
เฉพาะ อสม

4.4.4.1.6 สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัว ได้ 330
ครัวเรือน

4.4.4.1.7 ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นพร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกันปานกลาง 270 ครัวเรือน อีก 60 ครัวเรือนบางครั้งครอบครัวหัวหน้าครอบครัวไปทำงานต่างถิ่น หรือ สมาชิกในครอบครัวไปศึกษาและทำงานต่างถิ่น

4.4.4.1.8 ในชุมชนมีการรวมตัวหรือจัดตั้งองค์กรประชาชนจำนวน 15 กลุ่ม ได้แก่

- กองทุนยา
- กองทุนชุมชนมหาชัย
- กองทุนกลุ่มเกษตร
- กลุ่ม อสม.
- กลุ่มแม่บ้านสตรีอาสา
- กลุ่มรักษาลำตะคอง
- ส่งเสริมกีฬาเพื่อสุขภาพและด้านสารเสพติดและสถานกิจกรรมเพื่อสุขภาพ
- ธนาคารวัสดุรีไซเคิลและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- กองทุนพัฒนาชุมชน
- ศูนย์ผลิตน้ำดื่มชุมชน

- ศูนย์สาธิตการตลาดร้านค้าชุมชน
- ส่งเสริมเกษตรปลอดสารพิษ
- ศูนย์คาร์แคร์
- กลุ่มส่งเสริมการตลาดและการผลิต
- สิ้นเชื้อทุนส่งเสริมคุณภาพชีวิตครอบครัว

4.4.4.1.9 ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นเป็นประจำ โดยการ
ประชุมหรือเสวนา น้อย เพราะเมื่อมีการนัดประชุมสมาชิกในชุมชน ชนก็ไม่ค่อยให้ขึ้นความร่วมมือ
ดังนั้นเมื่อไม่มีการประชุมการรับฟังก็ไม่เกิด

4.4.4.1.10 ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชราคนพิการ
และผู้ด้อยโอกาสไม่มี เนื่องจากบุคคลในครอบครัวช่วยเหลือกันเอง

4.4.4.1.11 ในชุมชนผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม ไม่แน่ใจ เนื่อง
จากยังไม่มีผลงานที่ปรากฏว่าประชาชน ๆ นั้นมีความยุติธรรมหรือมีคุณธรรมให้เห็นชัดเจน

4.4.4.1.12 ในชุมชนสามารถช่วยกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมี
แผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน ไม่ใช่ เพราะเมื่อเกิดปัญหาก็จะแก้และปรึกษากันในเฉพาะกลุ่ม
(ในข้อ 4.4.4.1.1) เท่านั้น

4.4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนมหาชัยในทัศนะของประชาชนในชุมชน
สรุปได้ว่า มีความเข้มแข็งน้อยตามเหตุผลข้อ 4.4.4.1

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1 สรุป

5.1.1 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

5.1.1.1 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการบริหารจัดการกองทุนชุมชนมหาชัย

5.1.1.2 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในทัศนคติของประชาชนในชุมชนมหาชัย

5.1.1.3 เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริม และด้านลบที่ขัดขวางการดำเนินการ

การจัดการกองทุนชุมชนมหาชัย

5.1.1.4 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาอง

ทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองในระดับตำบล จนถึงระดับประเทศ

5.1.2 วิธีดำเนินการ

5.1.2.1 กำหนด และจัดเตรียมรูปแบบเอกสารที่จะทำการเก็บข้อมูลทั้งหมด เพื่อลงพื้นที่ปฏิบัติงานที่กองทุนชุมชนมหาชัย

5.1.2.2 ศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการณ์ของกองทุนชุมชนมหาชัย โดยรวม

5.1.2.3 ใช้ชีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนชุมชนมหาชัย และกำหนดตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับตัวแปร ที่จะทำการเก็บข้อมูล

5.1.2.4 จัดเก็บข้อมูลจากเอกสารที่จัดเตรียมทั้งข้อมูลแบบปฐมภูมิ และทุติยภูมิ จากประชาชนและสถาบันการศึกษาในชุมชนมหาชัย

5.1.2.5 สรุปข้อมูลจากเอกสารที่ได้จาก การสอบถาม สัมภาษณ์จากประชาชนและสถาบันการศึกษาในชุมชนมหาชัย แล้วทำการวิเคราะห์ประเมินจากเอกสาร

5.1.2.6 รวบรวมข้อมูลทั้งหมด พร้อมจัดทำเป็น “สารนิพนธ์”

อภิปรายผล

ผลการประเมินโครงการการดำเนินงานของกองทุนชุมชนมหาชัยอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชนมหาชัย ดังนี้

5.2.1 การเกิดกองทุนประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือไม่มากนัก เนื่องจากเกิดการแบ่งกลุ่มๆ 4 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มที่เป็นข้าราชการไม่สนใจใคร (2) กลุ่มที่เคารพอดีตประธานชุมชน) กลุ่มที่เคารพประธานชุมชนคนปัจจุบัน (4) กลุ่มรักย์ลำตะคอง

5.2.2 ระบบการบริหารจัดการมีทำงานเป็นระบบ มีหลักฐานเอกสาร แต่ในเรื่องขบวนการพิจารณาเงินกู้ของผู้กู้นั้นจากรายชื่อของผู้กู้ (ภาคผนวก) คณะกรรมการจะเห็นแก่เครือข่ายของผู้กู้เป็นส่วนใหญ่ และ 1 ครอบครัวสามารถกู้ได้มากกว่า 1 คน เช่นครอบครัวของคณะกรรมการ 1 ครอบครัวมีสมาชิกกองทุนชุมชนมหาชัย 5 คน ก็สามารถที่จะเขียนเสนอโครงการขอกู้และได้รับการพิจารณาอนุมัติให้กู้ทั้ง 5 คน ซึ่งทำให้สมาชิกผู้กู้ที่เป็นประชาชนทั่วไปไม่ได้รับการพิจารณา

5.2.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนเปิดโอกาสให้ประชาชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกันน้อย

5.2.4 มีการพัฒนาอาชีพและการรวมกลุ่มกัน แต่การรวมกลุ่มก็จะเป็นการรวมกลุ่มตามกลุ่มของตนเองแบ่งอย่างชัดเจน

5.2.5 ศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนมีความเข้มแข็งน้อย ซึ่งที่ผู้ทำสารนิพนธ์สรุปเช่นนี้เนื่องจากการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนตาม บร.2

5.3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

5.3.1 ปัจจัยด้านบวก :

- 5.3.1.1 ผู้มีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพที่มีความชำนาญอยู่แล้ว
- 5.3.1.2 มีการปรับปรุงถนนทำให้การเดินทางสะดวกขึ้น
- 5.3.1.3 มีโครงการของรัฐที่จะช่วยพัฒนาอาชีพให้กับสมาชิกในชุมชน
- 5.3.1.4 มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านให้ประชาชนในชุมชนทราบ
- 5.3.1.5 บัณฑิตเป็นผู้มีความรู้ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี
- 5.3.1.6 มีแหล่งเงินทุนในชุมชนเกิดขึ้นหลายกองทุน
- 5.3.1.7 มีการกำหนดการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนไว้อย่างชัดเจน
- 5.3.1.8 ผู้มีส่วนใหญ่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์

5.3.2 ปัจจัยด้านลบ

5.3.2.1 การสื่อสารยังไม่สะดวก

5.3.2.2 คณะกรรมการยังขาดประสบการณ์ในการทำงานที่เป็นระบบ

5.3.2.3 ขาดความรู้ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำงาน

5.3.2.4 ไม่มีผู้ช่วยหาตลาดในการผลิตให้กับผู้กู้

5.3.2.5 ขาดการรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ในเรื่องข้อมูลที่ทำสารนิพนธ์เก็บรวบรวมนั้นมีความน่าเชื่อถือปานกลางเนื่องจากข้อมูลที่ได้ นั้นเป็นปัจจุบัน ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการติดตามเก็บข้อมูลอยู่เป็นประจำ แต่ก็มีข้อจำกัด ของข้อมูล คือ การเก็บข้อมูลนั้นประชาชนในชุมชนให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง โดยเฉพาะภาวะ หนี้สินปัจจุบัน และการแสดงความคิดเห็นจะไม่มีการแสดงความคิดเห็นเลย ซึ่งอาจจะก่อให้เกิด ความคลาดเคลื่อนและไม่เที่ยงตรง

จากการศึกษาที่ผ่านมาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เริ่มเมื่อเดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2545 เป็นระยะเวลา 10 เดือน ทำให้ได้ข้อมูลที่อยู่ในขอบเขตของรูปแบบการศึกษาตามระบบ บร.1 – 12 ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมได้ในบางส่วนนักพัฒนาและรัฐบาลสามารถที่จะใช้เพื่อเป็นนโยบายหรือแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคตได้

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบบังคับกองทุนชุมชนมหาชัย

5.4.1.1 ระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนมหาชัยเรื่องการพิจารณาอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิก กองทุนชุมชนมหาชัยนั้น 1 ครอบครัวสามารถกู้ได้มากกว่า 1 คน ตามความคิดเห็นของผู้ทำสารนิพนธ์ เป็นการไม่เหมาะสมเพราะตามรายชื่อผู้กู้ 1 ครอบครัว 1 ครอบครัวมี 5 คนก็ได้รับการพิจารณาทั้ง 5 คน จึง ควรมีการแก้ไข เพื่อความเหมาะสมและยุติธรรม

5.4.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนชุมชนมหาชัย

5.4.2.1 ควรให้มีการอบรมด้านการบริหารจัดการ และด้านการบัญชีแก่คณะกรรมการ กองทุนชุมชนมหาชัยเป็นประจำ

5.4.2.2 ประชาชนที่ได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัยควรเข้าร่วม ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นประจำหรือตามที่คณะกรรมการกองทุนชุมชนกำหนด

5.4.2.3 การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัย แก่สมาชิกกองทุนชุมชนมหาชัยจะเห็นแก่เครือข่ายของคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่คลั่งกลัวความยุติธรรมและคุณธรรม

5.4.2.4 การอนุมัติเงินกู้ของผู้กู้ เมื่อคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัยอนุมัติแล้ว ผู้กู้ต้องแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของผู้กู้และส่วนที่เข้าสหกรณ์ชุมชนมหาชัย ซึ่งผู้กู้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย ส่วนที่เข้าสหกรณ์แต่ก็ไม่ได้รับผลประโยชน์จากเงินในส่วนนั้นเช่นกัน

5.4.3 การนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนชุมชนมหาชัย

5.4.3.1 ควรให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐเป็นที่เล็งช่วยเหลือและแนะนำในเรื่องการตลาดแก่ผู้กู้ เนื่องจากผู้กู้จะนำไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีความรู้ ความสามารถในเรื่องการผลิตเป็นอย่างดี แต่ขาดความรู้เรื่องการตลาด เมื่อเก็บผลผลิตเพื่อจำหน่ายก็ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางส่งผลให้กำไรที่ได้รับน้อยหรือไม่ก็ขาดทุน

5.4.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

5.4.4.1 เมื่อครบ 1 ปี ตามที่รัฐบาลกำหนด ซึ่งจะมีดอกเบี้ยจากการปล่อยกู้ ผู้ทำสารนิพนธ์ขอเสนอแนะว่าควรนำเงินส่วนนี้ไปใช้เพื่อพัฒนาอาชีพของสมาชิกในชุมชน และเป็นทุนการศึกษาสำหรับบุตรหลานที่เรียนดีแต่ยากจนภายในชุมชนมหาชัยต่อไป

5.5 ความเข้มแข็งของชุมชนมหาชัยในทัศนะของประชาชนในชุมชน พบว่า มีความเข้มแข็งน้อยจากการเก็บข้อมูลตาม บร.2

“ชุมชนมหาชัย” เป็นชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ได้มีการจัดประชุมขึ้นเพื่อกำหนดวิธีคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัย เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2544 ได้ทำการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนมหาชัยทั้งหมด 15 คน หญิง 8 คน และชาย 7 คน ซึ่งทางชุมชนมหาชัยได้ยื่นขอขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งขณะนี้ได้รับโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารออมสินสาขาจอมพล เลขที่บัญชี 06-4317-20-057031-4 จำนวนหนึ่งล้านบาท เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 และได้พิจารณาอนุมัติแก่ผู้กู้จำนวน 84 ราย เป็นจำนวนเงิน เก้าแสนเจ็ดหมื่นบาท เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2545

บรรณานุกรม

- ๑ ชูเชิด และคณะ. (2545). สภาพแวดล้อมของคนไทย. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. ปีที่ 39. หน้า 57 - 66.
- กัณฐิณี. (2545). ปัญหาชุมชน สิ้นค้าชุมชน ท้องเที่ยวชุมชน สมาคม 76 จังหวัด, <http://www.rakbankerd.com>.
- ก. นุริภัคคี และคณะ. (2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ก. นุริภัคคี และคณะ. (2545). ชุดวิชาสารนิพนธ์. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ก. นุริภัคคี และคณะ. (2545). คนรุ่นใหม่. ฉบับประจำวันที่ 5 สิงหาคม. ฉบับที่ 8914. หน้าที่ 10. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ก. นุริภัคคี และคณะ. (2545). คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา.
- ก. นุริภัคคี และคณะ. (2545). ความยากจน: ปัญหาที่สำคัญยิ่งของการพัฒนา. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. ปีที่ 39. หน้า 37-44.
- ก. นุริภัคคี และคณะ. (2544). วัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก. วารสารสุโขทัยธรรมราช (5-10). กรุงเทพฯ. สำนักวิชาการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- ก. นุริภัคคี และคณะ. (2545). รายได้ ค่าใช้จ่ายและหนี้สินของครัวเรือน. พฤษภาคม. ปีที่ 13. สำนักสถิติแห่งชาติ. หน้า 3-4.
- ก. นุริภัคคี และคณะ. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี. นครราชสีมา. หน้า 1-29.
- ก. นุริภัคคี และคณะ. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ก. นุริภัคคี และคณะ. (2544). การติดตามการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 5 หมู่บ้านในจังหวัดนครราชสีมา. อัดสำเนา.